

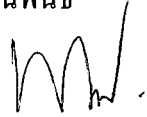
ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่
อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

ขวัญใจ ไบจันทร์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
มกราคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

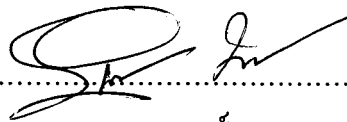
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ ขวัญใจ ไบจันทร์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

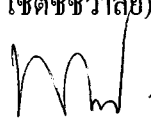
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์)

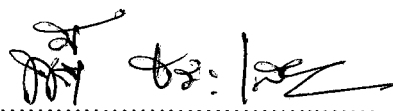

.....กรรมการ
(ดร.วิชัย จงโชติขั้ววาลย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ย์ ธารเสนา)

วันที่ เดือนมกราคม พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต ในฐานะที่ปรึกษางานวิจัย ที่ได้ให้คำแนะนำในการคัดเลือกเรื่องที่ศึกษา และการตรวจทาน ตลอดจนให้คำแนะนำแก่ไข นางปริยานุช สุพิมพานนท์ พัฒนาการอำเภอคลองใหญ่ อาจารย์พรเทพ นามกร ในฐานะผู้เชี่ยวชาญตรวจความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ส่งผลให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

การศึกษาครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากขาดความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน ทำให้ได้ผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตลอดจนผู้ที่มิได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างยิ่ง

ขวัญใจ ไบจันทร์

57930279: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: ความคิดเห็น/ การดำเนินงาน/ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขวัญใจ ใบจันทร์: ความคิดเห็นประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด (PUBLIC OPINIONS TOWARDS PERFORMANCE OF VILLAGE AND URBAN COMMUNITY FUND IN AMPHOE KHLONG YAI, TRAT PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: พงษ์เสถียร เหลืองอลงกต, ปร.ด. 78 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จำนวน 388 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว One-way ANOVA โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอยู่ในระดับ มากจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ด้านการทำบัญชี และการตรวจสอบเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือด้านคณะกรรมการกองทุน และด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

57930279: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A
(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: OPINIONS/ PERFORMANCE/ VILLAGE AND URBAN COMMUNITY
FUND

KHOUNJAI BAIJAN: PUBLIC OPINIONS TOWARDS PERFORMANCE OF
VILLAGE AND URBAN COMMUNITY FUND IN AMPHOE KHLONG YAI, TRAT
PROVINCE. ADVISOR: PONGSATEAN LUENGALONGKOT, Ph.D. 78 P. 2016.

The purposes of this study were to examine public opinions towards performance of village and urban community fund in Amphoe KhlongYai, Trat Province and to compare the level of public opinions towards performance of village and urban community fund. The population participating in this study was 388 people, living in Amphoe KhlongYai, Trat Province. The instrument used to collect the data was a questionnaire with 15 questions. The statistical tests used to analyze the collected data included frequency, percentage, means, and standard deviation. To test the hypotheses, t-test was operated. Also, the test of One-way ANOVA was used to analyze the variance with a preset of a significant level of 0.05.

The results of the study revealed that the level of public opinions towards performance of village and urban community fund in Amphoe KhlongYai, Trat Province was found at a high level. When considering each aspect, three aspects were rated at a high level. The aspect of performance in relation to accountancy and auditing was rated at the highest level, followed by the aspect relating to the committee for village and urban community fund, and loans for village and urban community fund, respectively. Based on the results from the test of hypotheses, it was shown that there were no statistically significant differences in the level of opinions towards performance of village and urban community fund among the subjects with different gender, age, educational level, and occupation. Finally, a statistically significant difference was found in the level of opinions towards performance of village and urban community fund among the subjects with different amount of income at a significant level of 0.05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	7
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	10
แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการบริหารโครงการ	19
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง.....	24
ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	26
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอคลองใหญ่.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
เกณฑ์การแปลผล.....	47
4 ผลการวิจัย.....	48
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	48
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง.....	50
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน	55
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
สรุปผลการวิจัย.....	62
อภิปรายผล.....	64
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก	73
ประวัติย่อของผู้วิจัย	78

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ตารางคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง..... 43
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล 48
3	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในภาพรวมจำแนกตามด้าน..... 50
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านคณะกรรมการกองทุน..... 50
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านการกักขังเงินกองทุนหมู่บ้าน 52
6	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านการทำบัญชีและการตรวจสอบ 53
7	การเปรียบเทียบเพศที่ต่างกันกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 54
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามอายุที่ต่างกัน 54
9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับช่วงอายุที่ต่างกัน 55
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ... 55
11	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับการศึกษาที่ต่างกัน 56
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน..... 56
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับอาชีพที่ต่างกัน 57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ ดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามรายได้ที่แตกต่างกัน..... 57
15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับรายได้ที่ต่างกัน 58
16	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post Hoc) ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการ ดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามรายได้..... 58
17	ผลการทดสอบสมมติฐาน 59

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2558 ในการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) โดยมี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นประธานการประชุม ได้เห็นชอบแผนการกระตุ้นเศรษฐกิจในมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย และเกษตรกร ด้วยการให้เงินกองทุนหมู่บ้านกู้จากรัฐบาล นำไปปล่อยกู้ต่อให้ผู้มีรายได้น้อยหรือเกษตรกร วงเงิน 60,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นการส่งเสริมเงินให้กับประชาชนโดยตรง และรวดเร็ว เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศเพื่อให้เกิดการใช้จ่ายและหมุนเวียน โดยที่กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเกิดจากรัฐบาลภายใต้การนำของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 โดยมีนโยบายเร่งด่วนที่สำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน ประการหนึ่ง คือ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินหมุนเวียนในการลงทุน สร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองที่ยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประชาชนรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544 ก)

จากแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 8 และ ฉบับที่ 9 ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ การพัฒนาใหม่ โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน มุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และในแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 เป็นการมุ่งเสริมให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุข ด้วยวิถีปฏิบัติ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนที่เข้มแข็งจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา โดยที่ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจะช่วยสนับสนุน ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นองค์ความรู้ มีกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการความรู้ร่วมกันของคนในชุมชนในรูปแบบที่หลากหลายตามภูมิสังคม ด้วยทุนทางทรัพยากร และศักยภาพของชุมชน มีการผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองอย่างพอเพียง พึ่งพาตนเองได้ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกชุมชน บนพื้นฐานการเคารพ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

นับตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านในปี 2544 ถึงปี 2557 รัฐบาลได้จัดสรรและโอนเงินให้กับหมู่บ้านหรือชุมชนต่าง ๆ รวมเป็นเงินงบประมาณทั้งสิ้น 151,565.82 ล้านบาท โดยได้จัดสรรและโอนเงินให้กับหมู่บ้านหรือชุมชนต่าง ๆ ในแต่ละปีมีรายละเอียด ดังนี้

ปี 2544 จัดสรรและโอนเงิน จำนวน 66,188 กองทุน (66,188 ล้านบาท)

ปี 2545 จัดสรรและโอนเงิน จำนวน 8,098 กองทุน (8,098 ล้านบาท)

ปี 2546 จัดสรรและโอนเงิน จำนวน 366 กองทุน (366 ล้านบาท)

ปี 2547 จัดสรรและโอนเงิน จำนวน 2,856 กองทุน (2,856 ล้านบาท)

ปี 2548 จัดสรรและโอนเงินให้กับกองทุนที่มีการบริหารจัดการที่ดี (AAA) 24,902 กองทุน ๆ ละ 100,000 บาท จำนวน 2,490.2 ล้านบาท และกองทุนตั้งใหม่จำนวน 1,321 กองทุน (1,321 ล้านบาท)

ปี 2549 กองทุนหมู่บ้านที่มีผลการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี (AAA) มีเงินไม่เพียงพอจำนวน 179.2 ล้านบาท และยังไม่มีการโอนเงินกองทุนที่จัดตั้งใหม่จำนวน 1,321 ล้านบาท รวมเป็นเงินที่ยังไม่เพียงพอแก่การจัดสรรและโอนเงินทั้งสิ้น 1,500.2 ล้านบาท

ปี 2550-2552 จ่ายเงินอุดหนุนให้กองทุนหมู่บ้านที่ผ่านการอบรมสถาบันการเงินชุมชน ต้นแบบ จำนวน 23.22 ล้านบาท

ปี 2553-2554 รัฐบาลเพิ่มทุนโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระยะที่ 2 วงเงิน 19,559.2 ล้านบาท เบิกจ่ายไปแล้วจำนวน 16,633.4 ล้านบาท หรือร้อยละ 85.04 ของวงเงินงบประมาณที่ตั้งไว้

ปี 2555-2556 เพิ่มทุนโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระยะที่ 3 จำนวน 79,255 กองทุน (79,255 ล้านบาท) โดยโอนเงินให้กองทุนหมู่บ้านที่มีความพร้อมและผ่านเกณฑ์การพิจารณาแล้ว 53,590 กองทุน คงเหลือยังไม่ได้จัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 25,665 หมู่บ้าน/ชุมชน รวมเป็นเงินงบประมาณที่จัดสรรและโอนเงินไปแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 151,565.82 ล้านบาท สถานะปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ณ เดือนกันยายน 2556 มีจำนวนทั้งสิ้น 79,255 กองทุน แบ่งเป็น กองทุนหมู่บ้าน จำนวน 74,989 กองทุน/กองทุนชุมชนเมือง จำนวน 3,528 กองทุน/ กองทุนชุมชนทหาร จำนวน 738 กองทุน มีสมาชิกกองทุนจำนวน 12,801,444 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 ของจำนวนประชากรทั่วราชอาณาจักร (64,785,909 คน) มีสมาชิกกู้เงินจำนวน 9,236,586 คน

รัฐบาลจัดสรรและโอนเงินงบประมาณให้กับกองทุนหมู่บ้านทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 151,565.82 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 90.8 ของงบประมาณที่อนุมัติทั้งหมดตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกองทุน (166,895.8041 ล้านบาท) มีสินทรัพย์จำนวน 182,935.08 ล้านบาท นอกจากนี้รัฐบาลได้มีนโยบาย

สนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อการขยายเงินทุนให้กับกองทุนหมู่บ้านภายใต้โครงการขยายวงเงินกู้จากสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และธนาคารกรุงไทย รวมเป็นเงินจำนวน 35,964.66 ล้านบาท มีผลทำให้มียอดเงินหมุนเวียนของกองทุนหมู่บ้าน รวมเป็นเงินไม่น้อยกว่า 218,899.74 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.5 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2558

อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีหมู่บ้านและชุมชนที่ได้รับการจัดสรรเงินทุนหมู่บ้านและชุมชนละ 1 ล้านบาท จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 19 หมู่บ้าน/ชุมชน การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนยึดแนวทางตามระเบียบและคู่มือที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด ปัจจุบันการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการจัดระบบและการบริหารจัดการกองทุนอย่างเป็นระบบ แต่ในส่วนของขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ รวมถึงความเข้าใจในระเบียบ กฎเกณฑ์ ต่าง ๆ ของกองทุนยังเป็นปัญหาสำหรับกองทุน ฯ และการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความคิดเห็นแตกต่างหลากหลาย ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะได้มีการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่อย่างไร ภายใต้มุมมองของประชาชนในหมู่บ้านซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์และผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินงานของกองทุน ฯ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแตกต่างกัน

3. ประชาชนที่ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แตกต่างกัน

5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

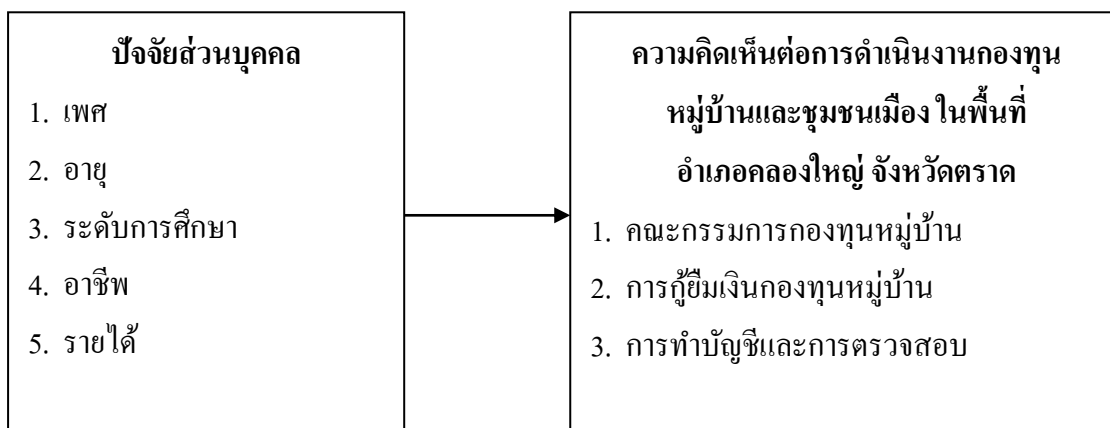
จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ดังนี้

ปัจจัยตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

ปัจจัยตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านต่าง ๆ
2. ทราบปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนของหมู่บ้านและชุมชน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่
2. ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ดังต่อไปนี้
 - 2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 2.2 การกั๊ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน
 - 2.3 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาวิจัยจากประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จำนวน 3 ตำบล 20 หมู่บ้าน 19 กองทุน

ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยศึกษาตั้งแต่กันยายน-ธันวาคม พ.ศ. 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมายถึง กองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อเริ่มก่อตั้งจะได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หมู่บ้านและชุมชนละ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนบริหารจัดการกันเอง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมายถึง คณะกรรมการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ประกอบด้วยตัวแทนของกลุ่ม องค์กรประชาชนและประชาชนใน

หมู่บ้านหรือชุมชน ซึ่งได้มาโดยวิธีชาวบ้านเลือกกันเองในหมู่บ้านหรือชุมชน จำนวนไม่ต่ำกว่า 9 แต่ไม่เกิน 15 คน

สมาชิก หมายถึง สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านหรือสมาชิกของการทุนชุมชนเมือง คือ บุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น และได้สมัครเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน ตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

การกู้ยืมเงิน หมายถึง การกู้ยืมเงินของสมาชิกที่จัดทำคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

การบัญชี หมายถึง การจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และจัดทำรายการรับ-จ่าย เงินกองทุนหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งและแจ้งสมาชิกทราบ รวมทั้งจัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

การตรวจสอบ หมายถึง สมาชิกสามารถตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี การพัสดุ ของกองทุนได้

ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกองทุน หมายถึง ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกองทุนในด้านต่าง ๆ เช่น เกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุน เกี่ยวกับการกู้ยืมเงินกองทุน หรือ การทำบัญชีและการตรวจสอบกองทุน

การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง การดำเนินการกองทุน ภายในขอบเขต และทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จึงได้อาศัยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษา ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการบริหาร โครงการ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง
5. ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอคลองใหญ่
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

พิชัย คุ่มหรั่ง (2541, หน้า 17) ได้สรุปว่าความคิดเห็นคือการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดโดยเฉพาะ ด้วยการพูด การเขียน ซึ่งในการแสดงออกนี้จะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และพฤติกรรมระหว่างบุคคลเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาและประเมินค่า ก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออกซึ่งการแสดงออกความคิดเห็นนี้อาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ ในบางสภาพการณ์ ความคิดเห็นอาจจะอยู่ในลักษณะเห็นด้วยมากหรือเห็นด้วยน้อยก็ตาม

พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2541, หน้า 153) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ความคิดเห็น คือความโน้มเอียง (Predisposition) ที่เกิดจากการเรียนรู้ เพื่อที่จะตอบสนองต่อวัตถุหนึ่งอาจจะออกมาในลักษณะที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อวัตถุนั้นได้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, กิ่งพร ทองใบ, สมชาย หิรัญกิตติ, สุพาดา สิริกุดตา และนุชนาฏ งามสมภพ (2541, หน้า 94) ได้ให้ความหมายว่า “ความคิดเห็น คือ การประเมิน หรือการตัดสินใจเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบในวัตถุ คน หรือเหตุการณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกรู้สึกของคนๆ หนึ่งเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง

สุพัตรา สุภาพ (2545, หน้า 132) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะการพูดหรือการเขียน

ซึ่งในการแสดงออกนี้จะอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคล ก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออก ซึ่งการแสดงออกนี้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากผู้อื่นก็ได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 236) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาและความคิดประกอบ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อาศัยหลักฐาน พิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม

สมยศ อักษร (2546, หน้า 13) ได้สรุปว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจด้วยการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน การติดต่อระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคน สภาพแวดล้อมและมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญซึ่งการแสดงความคิดเห็นนี้อาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นได้ ความคิดเห็นจึงไม่ถาวรและมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายในบางสถานการณ์ ความคิดเห็นอาจอยู่ในลักษณะเห็นด้วยมากหรือเห็นด้วยน้อย

สุนิตา เจริญ (2554, หน้า 7) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของ Shaw and Wright, (1967, p 320) ที่ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งตัดสินใจจากการประเมินค่า (Evaluation judgment) หรือทัศนะ (Poiont of view) เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ

สุนิตา เจริญ (2554, หน้า 8) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของ Isaak (1981, p. 65) ได้ให้ความหมายความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับหรือทั่ว ๆ ไป โดยปกติแล้วความคิดเห็นจากเจตคติ คือ ความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะขณะที่เจตคติจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป มีความหมายที่กว้างกว่า

นิตยา ไชยสาร (2554, หน้า 7) ได้กล่าวถึง ความคิดเห็นหมายถึง ความเชื่อ การตัดสินใจ การแสดงออกด้านความรู้สึก หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีอารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เป็นพื้นฐานการแสดงออก ซึ่งอาจถูกต้องหรือไม่ก็ตาม ซึ่งอาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นนี้อาจถูกต้องหรือไม่ก็ตาม ซึ่งอาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นนี้อาจเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา และความคิดเห็นนั้นอาจแสดงได้ด้วยคำพูดหรือการเขียนก็ได้ และได้ให้ความสำคัญของความคิดเห็นว่าเป็นการสำรวจความคิดเห็นในการศึกษาความรู้ของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง แต่ละคนแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือ การเปลี่ยนแปลง

ระบบงานรวมทั้งในการฝึกหัดการทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

กฤษดา เจริญสุข (2555, หน้า 7) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของ Thomas (1959, p. 233) ซึ่งได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า “คือการยอมรับในคำพูด หรือความเชื่อที่นำไปสู่การคาดคะเน หรือการแปรผลในทางพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

กฤษดา เจริญสุข (2555, หน้า 13) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของ Morgan and King (1971) ซึ่งได้เสนอว่า การที่จะให้ใครก็ตามออกความคิดเห็นควรถามกันต่อหน้า ถ้าจะใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” กับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวความคิดของลิเคิร์ต ซึ่งจะแบ่งความคิดเห็นเป็นระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สุภาพร วงษ์จำปี (2557, หน้า 7) ได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็นของ Webser (1999) ให้คำนิยามไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของการตัดสินใจหรือการลงความเห็นเกี่ยวกับบุคคลใดหรือสิ่งใด เป็นการประเมินสถานการณ์หรือประเมินค่าตามความเชื่อหรือความรู้สึก โดยความเชื่อนั้นมีน้ำหนักมากกว่าความประทับใจแต่น้อยกว่าความรู้สึกอันแท้จริง

สุภาพร วงษ์จำปี (2557, หน้า 9) ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีความคิดเห็นของ Oskamp (1977) ซึ่งได้สรุปถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and physiological factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้พูดถึงกันมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรม จะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษา เจตคติ หรือความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ ได้ ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วยและผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความอนุรักษ์นิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุ เป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct personal experience) คือบุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ โดยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ตนเองได้รับ เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำส้มคั้นให้ทาน เขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำส้มหวาน เย็น หอม ชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำส้มที่ได้ทานเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์โดยตรงที่เขาได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้เมื่อตอนเป็นเด็กเล็ก ๆ จะได้รับการ

อบรมสั่งสอนทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย การให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัวและจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4. เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group determinants of attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคมและอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นหรือเจตคติต่าง ๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่มไม่ว่าจะเห็นเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้

5. สื่อมวลชน (Mass media) เป็นสื่อต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับสื่อเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็น มีความรู้สึกต่าง ๆ เป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ

สุภาพร วงษ์จำปี (2557, หน้า 10) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น ของ Best (1997) ซึ่งได้กล่าวว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่ว ๆ ไป จะต้องมียอดประกอบ 3 อย่างคือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าและมีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำ มากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้นโดยมากจะใช้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถามและผู้ถูกวัดจะเลือกตอบความคิดเห็นของคนในเวลานั้น การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนั้นใช้การวัดแบบลิเคิร์ต โดยเริ่มด้วยการรวบรวมหรือเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สรุปความหมายของความคิดเห็นได้ว่า “ความคิดเห็น” คือการแสดงออกของบุคคลไม่ว่าจะแสดงออกมาด้วยคำพูด คำตอบ การเขียน หรือ กริยาท่าทาง เพื่อสนองตอบให้ได้ทราบสิ่งที่ได้พิจารณาตามเหตุผลหรือความรู้สึกต่าง ๆ ของตน

จากแนวคิดดังกล่าว ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมายถึง ความรู้สึกต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งอาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ และอยู่บนความไม่แน่นอน

แนวความคิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

คำว่า “การมีส่วนร่วม” ได้มีผู้ให้ความหมายที่หลากหลาย และมีความหมายแตกต่างกันไปตามความเข้าใจ และประสบการณ์แต่ละบุคคล ดังนี้

Reeder (1978 อ้างถึงใน บุญเรือน เข้มกลีบ, 2546, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการพบปะสังสรรค์ทางสังคมซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและมีส่วนร่วมของกลุ่ม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183-186 อ้างถึงใน อภรณ์ วัชระ, 2546, หน้า 10) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการ (Contribution) ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ทั้งยังทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

อกิน ระพีพัฒน์ (2527, หน้า 30 อ้างถึงใน จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์, 2548, หน้า 9) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึงการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหาเป็นผู้ที่ทำทุกอย่างซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากภายนอกทำให้ประชาชนมาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแต่ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมา

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527, หน้า 2 อ้างถึงใน พิภพ กิตติกาศ, 2550, หน้า 12) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึงการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุม การใช้และกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528, หน้า 3-5 อ้างถึงใน อติสรณ์ ชัดสีใส, 2551, หน้า 5-6) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า ต้องครอบคลุมในประเด็นดังต่อไปนี้

1. มีการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นครอบคลุมถึงการสร้างโอกาสที่เอื้อหรือเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน และสังคมได้ร่วมกิจกรรมนำไปสู่การพัฒนา และทำให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนสะท้อนการเข้าไปเกี่ยวข้องโดยความสมัครใจเป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดนโยบาย การวางแผน และดำเนิน โครงการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และการแบ่งสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนา การพิจารณาในมิติดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการเชื่อมระหว่างส่วนที่ประชาชนลงทุน (แรงงานและ ทรัพยากร) เพื่อการพัฒนา กับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน

3. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจแตกต่างกันไปตามสภาพโครงสร้างการบริหาร นโยบายและลักษณะเศรษฐกิจสังคมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็น

เพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดการพัฒนาที่มุ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน

จากความหมายของการมีส่วนร่วมข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชน ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การรับประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ

รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถจำแนกตามลักษณะงาน หรือกิจกรรมที่ดำเนินการ ได้หลายลักษณะทั้งในด้านบริหารจัดการ ทางด้านการเมือง การพัฒนาชุมชน รวมถึงด้านบริบทของการมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายประการ ได้แก่

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 1981, pp. 41-49 อ้างถึงใน จุฑามาส ศรีศิริพรพันธ์, 2548, หน้า 12) ได้เสนอว่ารูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริงนั้น จะต้องประกอบด้วยขบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผลและประการสำคัญคือการตัดสินใจด้วย
2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากรมีความรับผิดชอบให้การจัดสรรควบคุมทางการเงินและการบริการ
3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตนเองและการควบคุมทางสังคม
4. การรับผลประโยชน์ (Obtaining Benefits) ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว ผลประโยชน์ของกลุ่ม หรือผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม

Cohen and Uphoff (1977, pp. 59-76 อ้างถึงใน สุขกิจ สารปรัง, 2549, หน้า 8-10) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่สามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนา โดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงของวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นตัดสินใจในปฏิบัติการ (Operating decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงานเพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการ การคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงาน และเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการ และผลงานที่ปรากฏ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะช่วยให้ด้วยความเต็มใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหาร และการประสานงาน (Administration and Co-Ordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรมผู้ที่เข้าปฏิบัติในโครงการ หรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ (Programmer enlistment activities) เป็นการเข้ามีส่วนร่วม โดยการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ พบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับทำให้ผลประโยชน์จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญ แต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังการมีส่วนร่วมด้วย

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ (Material benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal benefits) ได้แก่ ความ

นับถือตนเอง (Self-esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political power) และความคุ้มค่าของผลประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไปและเป็นการประเมินผลความสำเร็จหรือความล้มเหลวเป็นระยะ ๆ

อกิน ระพีพัฒน์ (2525, หน้า 104-111 อ้างถึงใน จิตติชัย ดอกไม้, 2549, หน้า 13) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการของชุมชน ตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม (Organizer)
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทาง และวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและวางแผนเพื่อแก้ปัญหา ร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม

3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา

4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงาน ร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 6-7 อ้างถึงใน กฤตภาส อิศราพานิช, 2549, หน้า 28) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน มีดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งความต้องการของชุมชน

2. ร่วมคิดหา สร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน

3. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขปัญหา ตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน

4. ร่วมการตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวม

5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้

โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527 อ้างถึงใน วัชรวิ เชาวสุโข, 2552, หน้า 11) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการพัฒนา
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตลอดจนกระบวนการพัฒนา
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลในการแก้ไขปัญหา

เห็นได้ว่าลักษณะของการมีส่วนร่วม จะประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการหาแนวทางในการค้นหาและแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการรับรู้ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการปรับปรุง

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการมากพอสมควร อย่างไรก็ตาม ข้อดีของการมีส่วนร่วม คือ การก่อให้เกิดการผลิตนโยบายและบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรของสาธารณะให้สูงขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า, 2544, หน้า 7-8)

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับประชาชน ช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ
2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา การให้ประชาชนมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ต้นในการดำเนินงาน สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้
3. การสร้างฉันทามติ (Consensus building) โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่ม ลดความขัดแย้งทางการเมือง และสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ
4. ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น ซึ่งจะได้รับความร่วมมือจากประชาชน
5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง
6. ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม

อรรถัย กักพล (2548, หน้า 22-23) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยในการตัดสินใจ เป็นการเพิ่มทางเลือกใหม่ ๆ ในการเป็นตัวช่วยเลือกตัดสินใจให้เกิดความรอบคอบขึ้น

2. ช่วยลดค่าใช้จ่ายและการเสียเวลา เมื่อช่วยกันคิดและตัดสินใจ จะช่วยลดการขัดแย้ง และช่วยให้เกิดการยอมรับและสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยเร็ว จึงไม่เกิดการสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่าย
3. ช่วยสร้างการยอมรับ เป็นการลดความขัดแย้งในกลุ่มคน เกิดความชอบธรรมมากขึ้น
4. ช่วยให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ปลุกฝังให้ประชาชนรู้สึกถึงความกระตือรือร้นในการทำงาน รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ
5. ลดการเผชิญหน้า และลดความขัดแย้งได้ เมื่อประชาชนหันหน้าเข้าหากัน ร่วมคิด และร่วมปรึกษาหารือกัน
6. เกิดความใกล้ชิด ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน
7. มีการพัฒนาการและความคิดเชิงวิชาญของประชาชนเพิ่มขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ฝึกฝน และเรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น
8. ช่วยให้ประชาชนสนใจ และเข้าใจปัญหามากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักถึงปัญหาและมีความกระตือรือร้นมากขึ้น
9. เกิดความรู้สึกร่วมและเกิดการหวงแหนท้องถิ่นตนเอง
10. สร้างประสบการณ์และความคุ้นเคยการใช้สิทธิที่ดีของประชาชน
11. ประชาชนเห็นความสำคัญของตนเองและมีส่วนรับรู้ถึงปัญหามากขึ้น
12. สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงตามเป้าหมาย
13. สามารถป้องกันการบริหารจัดการของรัฐที่ไม่โปร่งใสได้

การมีส่วนร่วมของประชาชน ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านตัวบุคคล และสังคม ชุมชน และหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ซึ่งในภาพรวมก่อเกิดประโยชน์ต่อตัวบุคคลในการพัฒนาศักยภาพ สังคมชุมชนเกิดการพึ่งพาตนเอง มีการรวมพลังเกิดความสามัคคี นำไปสู่การสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมเกิดจาก ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง อำนาจบีบบังคับที่เกิดจากคนที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้เกิดการบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2527, หน้า 183 อ้างถึงใน อภรณ์ วัชระ, 2546, หน้า 15)

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536, หน้า 179-181 อ้างถึงใน จิตติชัย ดอกไม้, 2549, หน้า 13-15) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านบุคคล บุคคลที่จะทำงานพัฒนา เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชนนั้น ต้องสร้างเงื่อนไขของบทบาทของตนให้พร้อมที่จะเข้าไปทำงานและให้

ประชาชนมีส่วนร่วม โดยต้องมีทัศนคติ และจิตสำนึกต่อประชาชนอย่างเหมาะสม เช่น การยอมรับศักดิ์ศรีของประชาชนและให้โอกาสแก่ประชาชน ในการแสดงความคิดเห็นและร่วมในกิจกรรมพัฒนาและการส่งเสริมให้เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันควรให้โอกาสผู้นำชุมชน รวมไปถึงบุคคลที่มีความคิดริเริ่มในการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ให้มีบทบาทในการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ

2. ปัจจัยด้านการบริหาร เป็นผลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระเบียบราชการหรือองค์การพัฒนาเอกชน ควรนำมาใช้ให้มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติพอสมควรเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ค่อนข้างมีอิสระและไม่ผูกพันกับระเบียบราชการมากเกินไป

3. ปัจจัยด้านโครงสร้างชุมชน แบ่งออกเป็นหลายองค์ประกอบ คือ

3.1 ลักษณะความสัมพันธ์ของชุมชน ชุมชนใดที่มีความสัมพันธ์ในชุมชนเป็นลักษณะปฐมภูมิ รู้จักกันเป็นญาติพี่น้อง การมีส่วนร่วมจะดีกว่าชุมชนที่มีประชาชน จากหลายแห่ง และต่างวัฒนธรรม มาอยู่ด้วยกัน โดยมีฐานความเป็นอยู่และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแบบทุติยภูมิ

3.2 โครงสร้างของประชาชน ชุมชนที่มีโครงสร้างประชากรวัยแรงงานมาก การมีส่วนร่วมจะมีมากกว่า โครงสร้างที่วัยแรงงานย้ายออกไปทำงานที่อื่น

3.3 วัฒนธรรมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม เช่น การมีคนในชุมชนที่มีความเห็นอกเห็นใจ และการเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือของผู้อื่น จะทำให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมกัน ในชุมชนมากกว่าชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่

3.4 ค่านิยมของชุมชน เช่น ค่านิยมการนับถือผู้นำอาวุโส หรือผู้นำชุมชน ทำให้ผู้นำชุมชนเป็นแกนนำที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้

3.5 ในชุมชนที่ประชากรมีคุณภาพดี เช่น ฐานะ รายได้ การศึกษาดี มีทัศนคติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความตื่นตัวในการพึ่งตนเอง จะเอื้ออำนวยให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของชุมชนมากกว่า

3.6 โครงสร้างของอำนาจ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจของกลุ่มในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ซึ่งโดยมากมักมีฐานะดี ความรู้และประสบการณ์มากกว่าคนอื่น ถ้าผู้นำเห็นประโยชน์ในการมีส่วนร่วมก็จะเป็นแกนนำในการมีส่วนร่วมของประชาชน

3.7 ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ถ้าชุมชนตั้งถิ่นฐานมีลักษณะเป็นกลุ่มก็จะทำให้ประชาชนรู้จักกัน และทำกิจกรรมร่วมกันมากกว่าชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างกระจัดกระจาย ยกต่อการรวมกลุ่ม

3.8 ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมของชุมชน ชุมชนใดมีทรัพยากร และมีสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ดี เช่น เป็นชุมชนที่อยู่ในเขตชลประทานหรือประชาชนที่มีการศึกษาดี และมีรายได้จากการเกษตรสม่ำเสมอทุกปี จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและความต้องการของชุมชนดีกว่าชุมชนที่ขาดทรัพยากร และมีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี

ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการวิเคราะห์สถานการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการสาธารณะของประเทศไทย ยังจัดว่ามีปัญหาและอุปสรรคและทำให้การดำเนินโครงการหลายประเภทเป็นไปอย่างไม่โปร่งใส อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539, หน้า 42)

1. ประชาชนยังขาดความตระหนัก ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความเข้าใจที่แท้จริงในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเอง และจิตสำนึก ซึ่งหมายถึงความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องปัจเจกบุคคล แต่ละคนอาจมองการบริหารกิจการสาธารณะในลักษณะที่ว่า มิใช่บทบาทหน้าที่ของตน องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการให้กับประชาชน อีกประเด็นหนึ่งประชาชนอาจมองว่าตนเองมิได้มีส่วน ได้ส่วนเสียโดยตรง การเข้าไปมีส่วนร่วมจึงไม่อาจทำให้ตัวเองได้รับผลประโยชน์อะไร

2. ระบบราชการเดิมไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งระบบอุปถัมภ์ เป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชน อีกทั้งระบบราชการยังไม่กระจายอำนาจให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการมองว่าประชาชนเป็นเพียงผู้รับผลประโยชน์ การเข้ามามีส่วนร่วมอาจทำให้งานล่าช้า รุงรัง และไม่ทันการ

จากการศึกษาของ ชาย รมิตานนท์ (2558) พบว่าอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของกลุ่ม 3 ด้าน คือ

1. อุปสรรคด้านการเมือง เกิดจากการไม่ได้กระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้แก่ประชาชน โครงสร้างอำนาจทางการเมือง การปกครอง การบริหาร เศรษฐกิจ ตกอยู่ในกำมือของทหาร นายทุน และข้าราชการ

2. อุปสรรคด้านเศรษฐกิจ เกิดจากการขาดความสามารถในการพึ่งตนเอง อำนาจการต่อรองมีน้อย กระบวนการผลิต ปัจจัยการผลิตอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์

3. อุปสรรคด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณีในแต่ละพื้นที่ ที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ เนื่องจากขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการบริหารโครงการ

ความหมายของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการไว้ในหลายแนวคิดที่มีความแตกต่างกันตามลักษณะงาน ทั้งจากสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกขององค์กร ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง หน้าที่ที่กำหนดทิศทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึงการใช้ทรัพยากรอย่างเฉลียวฉลาดอย่างคุ้มค่า ส่วนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึงการตัดสินใจนำทรัพยากรมาใช้ในการบริหารงานอย่างถูกต้อง และมีการปฏิบัติการได้สำเร็จผลตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จการบริหารจัดการทั้งประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ควบคู่กัน

ธงชัย สันติวงษ์ (2540, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึงภารกิจของบุคคลใด บุคคลหนึ่งที่เป็นผู้บริหารเข้ามาทำหน้าที่ประสานงานให้การทำงานของบุคคลที่ต่างฝ่ายต่างทำ และไม่อาจประสบความสำเร็จจากการกระทำให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี ส่วนการบริหาร หมายถึง งานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้องทำ เพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากอยู่รวมกัน และร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนสำเร็จผลโดยได้ประสิทธิภาพ กล่าวง่าย ๆ การบริหารก็คือ การทำให้งานเสร็จลงได้โดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำให้เสร็จนั่นเอง

ศิริพร พงษ์ศรีโรจน์ (2543, หน้า 1) กล่าวว่า การจัดการ หรือการบริหารนั้น ซึ่งคำว่า การจัดการ (การบริหาร) นิยมใช้ในทางบริหารธุรกิจ ส่วนคำว่า การบริหาร (Administration) มักนิยมใช้ในทางบริหารราชการ ปัจจุบันคำว่า การจัดการเป็นการดำเนินงานตามนโยบายที่วางไว้ หรือหมายถึง การนำเอานโยบายไปปฏิบัติจัดทำ ส่วนการบริหารนั้น หมายถึง การวางแผน การจัดการ องค์กร การกำหนดนโยบาย อย่างไรก็ตาม คำว่า การบริหาร และคำว่า การจัดการ โดยทั่วไปใช้แทนกันได้ และ หมายถึงการบริหารเช่นเดียวกัน

กรมการพัฒนาชุมชน (2547, หน้า 16) ระบุว่า การดำเนินการงานกองทุนหมู่บ้านจะดำเนินการไปในทิศทางใด ประสบผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหนนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ที่จะส่งผลต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้

1. การบริหารงานโดยหลักธรรมมาภิบาล หรือการบริหารกิจการทางสังคมที่ซึ่งเป็นการบริหารโดยอาศัยหลักธรรมมาภิบาลนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้แก่สมาชิกด้วยคุณธรรมพื้นฐาน 5 ประการ ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คือ ความซื่อสัตย์ เสียสละ

ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ ความมีระเบียบวินัย และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของกองทุนที่หน่วยงานรัฐให้การสนับสนุน

2. การบริหารโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการกระจายอำนาจในการดำเนินงาน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารของผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ให้มีความยั่งยืน มีความต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมในการกำหนด ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ หรือกติกาของกองทุนฯ ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาหรือดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

3. หลักการบริหารงาน ความโปร่งใสในการบริหารจัดการถือเป็นสิ่งสำคัญและเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการมีความชัดเจน ยึดหลักการ วัตถุประสงค์ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยอมรับ เข้าใจ และสามารถตรวจสอบข้อมูล เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ได้ วิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหารงานที่มีความโปร่งใส คือการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นการบริหารแบบกัลยาณมิตร คือเป็นมิตรต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการกับ คณะกรรมการ คณะกรรมการกับสมาชิก หรือสมาชิกกับสมาชิกด้วยกันเอง ก็จะต้องมีความเอื้ออาทรต่อกัน ดูแลซึ่งกันและกัน

4. การบริหารจัดการแบบเน้นความเสมอภาค โดยที่การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน หากคำนึงถึงหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางการปฏิบัติงาน ตามระเบียบ ว่าด้วยกองทุนหมู่บ้าน ปี พ.ศ. 2544 ที่เน้นความเสมอภาค และไม่เลือกปฏิบัติต่อสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน ควรใช้หลักความเสมอภาคอย่างมาก จะทำอะไร ชุมชนต้องรับรู้ ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงาน

กรมการพัฒนาชุมชน (2547, หน้า 17) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านว่า เป็นการบริหารในรูปของคณะกรรมการ โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจนตามความถนัดหรือความสามารถของแต่ละบุคคล มีกฎ ระเบียบข้อบังคับ หรือกติกาของกองทุนที่ร่วมกันพิจารณาขึ้นมา การบริหารต้องใช้หลักประชาธิปไตย มีความเป็นธรรม ชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ต้องสร้างเครือข่าย พันธมิตร ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อให้เกิดความเอื้อประโยชน์และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเกิดปัญหาขัดแย้ง อาจใช้เวทีประชาคมช่วยในการพิจารณาตัดสินใจ ระบบเอกสารการบัญชี ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน กองทุนจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหมู่สมาชิก ชุมชน และเครือข่าย และสุดท้าย จะต้อง

วิเคราะห์ และพัฒนาศักยภาพ ในการบริหารงานของตนเอง และกลุ่มเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเข้าสู่มาตรฐานการบริหารงานของกลุ่มหรือกองทุนในแต่ละประเภท

กรมการพัฒนาชุมชน (2547, หน้า 18) ได้ระบุในเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ของ กองทุน เป็นเรื่องสำคัญ จึงควรยึดหลักการดังนี้

1. การกำหนดสิทธิประโยชน์ โดยกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ในข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน อย่างชัดเจน และนำข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้เข้าร่วมพิจารณาในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกเพื่อขอ อนุมัติร่วมกัน

2. การจัดสรรผลประโยชน์แก่สมาชิกอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค ในการกำหนดสิทธิ ประโยชน์ของสมาชิกนั้น จะต้องกำหนดอย่างเป็นธรรมไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่ว่าจะเป็สมาชิก หรือคณะกรรมการ จะต้องเท่าเทียมกัน

3. จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกและชุมชนด้วย การจัดสวัสดิการนั้น จะต้องมีความเสมอ ภาครกันทั้งสมาชิกและชุมชน เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกองทุนร่วมกัน เกิดความภาคภูมิใจ

4. ควรให้การดูแลคนด้อยโอกาสในหมู่บ้าน ในการกำหนดข้อบังคับของกองทุน หมู่บ้านจะต้องกำหนดสิทธิประโยชน์ของสมาชิกที่เป็นคนพิการในหมู่บ้าน อย่างเท่าเทียมกัน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง การบริหารที่เป็นไปในรูปของ คณะกรรมการ โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจนตามความถนัดหรือ ความสามารถของแต่ละบุคคล มีกฎ ระเบียบข้อบังคับ หรือกติกาของกองทุนที่ร่วมกันพิจารณา ขึ้นมา การบริหารต้องใช้หลักประชาธิปไตย มีความเป็นธรรม ชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบ ได้

ดังนั้น สรุปได้ว่า การบริหารจัดการเป็นภารกิจของผู้บริหารในการทำหน้าที่ประสานการ ทำงานฝ่ายต่าง ๆ ให้สามารถทำงานได้ บรรลุผลสำเร็จโดยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล และปัจจัยด้านอื่นที่มีผลต่อความสำเร็จ เช่น การบริหารโดยหลักธรรมาภิบาล หลักการมีส่วนร่วม การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ตามความถนัดและความสามารถ ของแต่ละบุคคล

ขั้นตอนในกระบวนการบริหารจัดการ

สุพจน์ บุญวิเศษ (2550, หน้า 17) กล่าวว่า Gulick และ Urwick ได้นำเสนอกระบวนการ บริหารว่ามี 7 ขั้นตอนหรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า POSDCORB ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนพื้นฐานของการศึกษา การบริหาร ประกอบด้วย

1. P = Planning การวางแผน หมายถึง การเตรียมการไว้ล่วงหน้าก่อนลงมือปฏิบัติจริง ๆ

2. O = Organizing การจัดการองค์การ หมายถึง การวางโครงสร้างการทำงานภายในองค์การเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
3. S = Staffing การบริหารงานบุคคล หมายถึง การจัดบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งที่ได้รับผิดชอบงานในตำแหน่ง เป็นภารกิจเกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในเรื่องเกี่ยวกับการสรรหาการฝึกอบรม ตลอดจนการสร้างสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ดี
4. D = Directing การอำนวยการ หมายถึง เป็นภาระหน้าที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องทำการตัดสินใจ สั่งการ ออกคำสั่ง และควบคุมการทำงาน
5. CO = Coordination ประสานงาน หมายถึง การเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้การทำงานบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และพยายามสร้างระบบการติดต่อสื่อสาร และการสร้างกลุ่มทำงาน
6. R = Reporting การรายงานผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การรายงานสภาพการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เป็นการแสดงข้อเท็จจริง ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนการชี้แจงหรือประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน
7. B = Budgeting การงบประมาณ หมายถึง การกำหนดการใช้จ่ายเงินในการบริหารงานตามแผนงาน ซึ่งมีขั้นตอนตั้งแต่การจัดเตรียม การอนุมัติ และการบริหารงานงบประมาณรวมตลอดถึงการวางแผน การคลัง การทำบัญชี และการควบคุม เพื่อให้มีการใช้จ่ายเงินตรงตามเป้าหมายของการบริหารที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่าองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญของหน้าที่การบริหารจัดการได้แก่การวางแผนเป็นกระบวนการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและการตัดสินใจเลือกการทำงานที่ดีที่สุด เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมาย และการจัดองค์การเป็นการแสดงสายงานบังคับบัญชาและการกำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละแผนกหรือหน่วยงาน การนำ (Leading) เป็นวิธีการและกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นทำงานสู่เป้าหมายขององค์การเป็นสำคัญ และการควบคุมเป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่การออกระเบียบ วิธีปฏิบัติในการทำกิจกรรมขององค์การให้ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานงานและเป้าหมายที่องค์การพึงประสงค์

การบริหารโครงการ

ชัยสิทธิ์ เถลิมีประเสริฐ (2540, หน้า 197) ให้ความหมายว่า หมายถึง การดำเนินงานภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย (Project purpose) และบรรลุเป้าหมาย (Target) อย่างมีประสิทธิภาพและเหตุผล และปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนในระบบงานนั้น ๆ อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยมากที่สุด

Pressman and Wikdassky (1965 อ้างถึงใน อุทัย เลหาวิเชียร, 2540, หน้า 304-305) เสนอว่าผู้วางแผนควรคำนึงถึงคุณสมบัติของหน่วยงานที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติไว้ล่วงหน้า เช่น ควรพิจารณาโครงสร้างของหน่วยงาน ระบบวินัยสั่งการ การลดขั้นตอนการทำงานให้น้อยลง เป็นต้น อีกประการหนึ่ง คือความล่าช้าของการปฏิบัติงานจะส่งผลให้โครงการล้มเหลวเพราะมีผู้รับผิดชอบโครงการมากเกิดไป ทำให้การทำโครงการปฏิบัติยากและสับสน การมีทัศนภาพและวิธีการทำงานที่แตกต่างกันของแต่ละหน่วยงานและการวินัยสั่งการมากและแตกต่างกัน

อุทัย เลหาวิเชียร (2540, หน้า 302) กล่าวว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติคือขั้นตอนที่จะเปลี่ยนนโยบายสาธารณะเป็นแผนงาน โดยที่แผนงานเหล่านี้จะต้องมีโครงการหลาย ๆ โครงการมารองรับและแต่ละโครงการต้องมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบจำนวนหนึ่ง

ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยคำนึงถึงปัจจัยทางการบริหาร โดยเฉพาะให้มีการพิจารณาถึงปัจจัยภายในองค์กร อุทัย เลหาวิเชียร ได้กล่าวว่า สิ่งที่ต้องคำนึงที่จะต้องนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกี่ยวกับองค์กรนั้นให้คำนึงถึง

1. โครงการบางประเภทต้องการความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ในลักษณะการทำงานเป็นทีม
2. โครงการบางประเภทเมื่อนำไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำและลักษณะการบริหารที่สามารถจะดึงคนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด
3. โครงการบางประเภทต้องการควบคุมอย่างใกล้ชิดและมีการวัดต้นทุนและกำไรอย่างชัดเจน

สุวิมล ว่องวาณิช (2544, หน้า 154) กล่าวว่า โครงการเกิดขึ้นเพื่อการสนองตอบต่อความต้องการของผู้เกี่ยวข้องที่ต้องให้มีการแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่ง สิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงอย่างมากในการพัฒนาโครงการ คือการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อแสดงทิศทางของโครงการ กิจกรรมที่ต้องดำเนินการและผลที่ต้องการได้รับ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการเปรียบเสมือนเข็มทิศ ช่วยชี้้นำการดำเนินงานและยังช่วยบ่งชี้ตัวแปรที่ใช้ในการวัดความสำเร็จของโครงการได้เสนอข้อความ ควรคำนึงในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการไว้ดังนี้

1. ต้องสื่อความหมายให้เป็นที่เข้าใจของผู้เกี่ยวข้อง
2. ต้องเกิดจากการเห็นพ้องต้องกันของผู้วางแผนโครงการและผู้ให้การสนับสนุนโครงการ
3. ต้องมีการเขียนให้ชัดเจนทั้งในส่วนที่แสดงถึงผลที่ต้องการจะได้รับและในส่วนที่เป็นกระบวนการที่ต้องการปฏิบัติ

4. ต้องคำนึงถึงความเป็นจริงและสมเหตุสมผลในเรื่องของเวลาและรายจ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน

ขั้นตอนการบริหารโครงการหรือกระบวนการบริหารโครงการประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน (ซัยสิทธิ์ เกลิมมีประเสริฐ, 2540, หน้า 197) ดังนี้ คือ

1. การวางแผน
2. การปฏิบัติตามแผนการโครงการ
3. การติดตามและประเมินผลโครงการ

การประเมินโครงการ นิศา ชูโต ได้อธิบายว่า สามารถประเมินโครงการได้ 2 ช่วง กล่าวคือ

1. ช่วงที่กำลังอยู่ในระหว่างการจัดทำโครงการ (Ongoing evaluation) หรือครึ่งโครงการ (Mid-term evaluation) หรือตรวจสอบแนวคิดว่าความมั่นใจว่าผลที่เกิดขึ้นจริงตรงตามทฤษฎี แนวความคิดและการจัดการปฏิบัติการในโครงการ หรือตรวจสอบกระบวนการทำงาน หรือเพื่อการหาข้อเท็จจริงสำหรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขระบบ

2. ช่วงเสร็จสิ้นโครงการ (Terminal evaluation) เพื่อสรุปรับรองผลที่เกิดจากโครงการ ทั้งด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนจุดด้อย บทเรียนต่าง ๆ จากแนวความคิดในการจัดทำโครงการดังกล่าว การประเมินช่วงนี้ เป็นการประเมินแบบเบ็ดเสร็จทุกแง่มุมของโครงการ (นิศา ชูโต, 2544, หน้า 311-316)

สรุปคือ การบริหารโครงการให้บรรลุเป้าหมายและให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายอย่าง เช่น การประชุม การทำงานเป็นทีม แบ่งหน้าที่ของความรับผิดชอบให้ชัดเจน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

ประเวศ วะสี (อ้างถึงใน กรมการปกครอง, 2541 ข, หน้า 36) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และศีลธรรม ว่า เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจชุมชน เป็นเรื่องเดียวกัน และไม่ใช่เป็นเรื่องเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็นเรื่องสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา จิตใจ ศีลธรรม และสุขภาพ พร้อมกันไปในตัว ฉะนั้นทุกฝ่ายไม่ว่าจะสังกัดองค์กรใดควรจะเข้าร่วมมือกันส่งเสริมเศรษฐกิจพื้นฐาน โดยส่งเสริมให้เกิดประชาคม ที่ร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรมเศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุน 10 ประการ คือ นโยบายและกระแสสังคม ตำรวจฝึชุมชนและเครือข่ายในแต่ละจังหวัด ส่งเสริมการขยายตัวเครือข่ายชุมชน สร้างศูนย์บริการวิชาการเบ็ดเสร็จ เชื่อมต่อการค้าขายสื่อเพื่อ

สังคม ปรับวิธีงบประมาณ ออกกฎหมายเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน การฝึกฝนอบรมทักษะการ
สร้างความเป็นชุมชน และการวิจัยเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและการประเมิน

สังคิต พิริยะรังสรรค์ (อ้างถึงใน กรมการปกครอง, 2541 ก, หน้า 63) ได้กระตุ้นให้เห็น
ถึงแนวความคิดในการหาทางออกให้กับสังคมไทย เกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง 2
กระแสด้วยกันคือ กระแสทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แบบโลกาภิวัตน์ และกระแสทฤษฎีเศรษฐกิจชุมชน
แบบพึ่งตนเอง ซึ่งทฤษฎีเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง เน้นให้เกษตรกรที่ดำรงการผลิตและดำรง
ชีพตามแนวทางนี้จะไม่เพียงแต่ “พออยู่ พอกิน” ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น แต่จะ “อยู่ดี มีสุข” ในระยะ
ต่อไปได้ด้วย โดยที่กระแสที่สำคัญคือ พระราชดำริของในหลวงเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” และ
“เศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง” ของบรรดาปราชญ์ชาวบ้าน นักพัฒนาองค์กรเอกชน และ
นักวิชาการ

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (อ้างถึงใน กรมการปกครอง, 2541 ก, หน้า 87) ได้เสนอแนว
ทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจท้องถิ่น ไว้ว่า ในส่วนของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นหรือ
เศรษฐกิจระดับชุมชน ซึ่งถือเป็นเศรษฐกิจรากฐาน ที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเศรษฐกิจมหภาค
จึงควรมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น รวมทั้งการสนับสนุนการเชื่อมโยงเป็น
เครือข่ายระหว่างองค์กรชุมชนท้องถิ่นด้วยกัน และระหว่างองค์กรชุมชนท้องถิ่นกับองค์กร
ส่วนกลาง องค์กรชุมชนท้องถิ่นควรมีทั้งที่เป็นองค์กรเชิงการปกครอง เช่น องค์กรบริหารส่วน
ตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ฯลฯ และที่เป็นองค์กรของประชาชนโดยทั่วไป เช่น สหกรณ์
กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มธุรกิจชุมชน ฯลฯ เมื่อชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมี
ความสามารถสูงขึ้น รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั้งในระดับแนวราบ คือเชื่อมโยงองค์กร
ท้องถิ่นด้วยกันเอง และในระดับแนวตั้งคือเชื่อมโยงกับองค์กรส่วนกลาง ก็สามารถสร้างกิจกรรม
ทางธุรกิจหรือประกอบกิจการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพดีขึ้น เพื่อสนองความต้องการ
และสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงและแข็งแรง

โสภณ สุภาพงษ์ (อ้างถึงใน วิศาล ศรีมหาโร, 2543, หน้า 40) ได้กล่าวเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
แบบพอเพียงพึ่งตนเองว่า การแก้ไขปัญหาสังคมควรมุ่งที่ชนบทโดยส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจ
ชุมชนแบบพอเพียงพึ่งตนเองอย่างจริงจังจากรัฐบาล และส่งเสริมให้สิ่งที่องค์กรชุมชน กลุ่มเลี้ยงชีพ
ต่าง ๆ ที่เลี้ยงชีพพึ่งตนเองอยู่แล้วให้สามารถขยายตัวรองรับคนว่างงานที่กลับจากเมือง ช่วยจัด
อุปสรรคทางการตลาด กฎเกณฑ์ หรืออิทธิพลท้องถิ่นให้ช่วยให้เกิดความร่วมมือกับธุรกิจ และ
NGO และใช้ความต้องการของชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยรณรงค์การเลิกซื้อของกินของใช้จาก
ต่างประเทศ กำหนดผังการค้าและการและรายชื่อชุมชนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักธุรกิจ
ที่อาสาทำเศรษฐกิจชุมชนร่วมกันสามารถดำเนินการได้ วางนโยบายและส่งเสริมให้สื่อทำสื่อเพื่อ

ฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างเผยแพร่ สร้างมาตรฐานการเงินการคลังเพื่อสังคมและท้องถิ่น กำหนดศูนย์ช่วยเหลือชุมชนเบ็ดเสร็จ และหน่วยงานของรัฐต้องรับฟังความต้องการจากชุมชน

ป๊วย อึ้งภากรณ์ (อ้างถึงใน สุริพร บุญจันทร์, 2548, หน้า 21) มีความเห็นว่า ในการพัฒนาชนบทจะมีผลสำเร็จบรรลุได้ต้องบรรลุจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ

1. รายได้ของชาวชนบทเพิ่มขึ้นในอัตราที่น่าพึงพอใจ
2. ความจำเป็นและรายได้ของชาวชนบทจะต้องเป็นไปโดยมั่นคง
3. ชาวชนบทต้องสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และช่วยเหลือกันและกันได้

การพิจารณาจุดมุ่งหมายในลักษณะนี้ นอกจากแง่ของนักเศรษฐศาสตร์ที่มีส่วนในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ตั้งแต่แผนที่ 1-3 ซึ่งได้พบว่า รายได้ของคนเมือง รายได้จะต้องเพิ่มขึ้นในอัตราที่น่าพึงพอใจ และในฐานะที่เป็นนักเศรษฐศาสตร์อีกเช่นกัน จึงอยากเห็นความจำเป็นและรายได้เป็นไปอย่างมั่นคง (Stable growth) และประการสุดท้าย ชาวชนบทต้องสามารถช่วยตัวเองได้ หมายถึง การพัฒนาจะต้องไม่เป็นการให้จากรัฐหรือภายนอกแต่ฝ่ายเดียว แต่ต้องเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการช่วยตัวเองของชาวชนบท

ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ความหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ กองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล โดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับกองทุน คือ

1. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นกองทุนรวมในระดับชาติ เพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง คือ กองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อเริ่มก่อตั้งจะได้รับเงินอุดหนุนมาจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หมู่บ้านและชุมชนเมืองละประมาณ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองบริหารจัดการกันเอง (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2551, หน้า 2)

วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุม ดูแลกันเอง ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชนและกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน/ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและจัดการกองทุน

4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ

ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน

ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ถือเป็นนโยบายที่สำคัญในการต่อสู้กับความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ รวมทั้งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ท้องถิ่นที่มีความสามารถในการจัดระบบและบริหารเงินทุนของตนเองเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กรวมถึงครัวเรือน ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาทพร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียน โดยมีหลักการสำคัญคือ ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง ภาครัฐการวางกรอบนโยบายหลักเกณฑ์ รวมทั้งให้คำปรึกษาทางวิชาการเท่านั้น

ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล จึงได้ประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้นรับผิดชอบนโยบายต่าง ๆ และคณะกรรมการฯ ได้ออกระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 เพื่อกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารจัดการกองทุนขอบเขต อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ จนถึงระดับหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งกำหนดแนวทางการตรวจสอบการกำกับดูแล การมีส่วนร่วมของประชาชนและสมาชิกกองทุนเพื่อให้การบริหารกองทุนมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและบรรลุมิติวัตถุประสงค์

โครงสร้างการบริหารและการจัดการที่เกี่ยวข้อง

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนด โครงสร้างของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระดับต่าง ๆ ได้ 5 ระดับคือ

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เรียกชื่อว่า กทบ.

ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่นายกรัฐมนตรียมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรียมอบหมายเป็นรอง

ประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการนายรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1.1 กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับกองทุน
- 1.2 กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนของกองทุน และหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินกองทุนให้แก่กองทุนหมู่บ้าน
- 1.3 กำหนดแผนงาน และอกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งเกี่ยวกับการจัดตั้ง การจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน การเลิกหรือรวมกองทุนหมู่บ้าน และวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
- 1.4 ออกระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกรวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินมาลงทุนในกองทุนหมู่บ้านของสมาชิก
- 1.5 ออกระเบียบเกี่ยวกับการคัดเลือก คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งอำนาจหน้าที่และการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 1.6 ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงินของกองทุนหมู่บ้าน
- 1.7 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อดำเนินการแทนคณะกรรมการ
- 1.8 ออกระเบียบเกี่ยวกับการประชุมของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน
- 1.9 เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการหรืออาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- 1.10 ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

1.11 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งอื่น ๆ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

1.12 ปฏิบัติการอื่นใดตามระเบียบนี้หรือตามกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

2. คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง เลขานุการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นรองประธานคนที่สอง ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนชนจำนวน ห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น จำนวนห้าคน ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานกรรมการ เป็นอนุกรรมการ ผู้แทนจากสำนักนายกรัฐมนตรีที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนจากสำนักงานเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

2.1 กำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามแนวทางให้หมู่บ้านชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

2.2 สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการแก่กองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของกองทุน

2.4 ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับกองทุนตามแผน โครงการของรัฐซึ่งมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุนได้ตามวัตถุประสงค์

2.5 แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามหน้าที่ของคณะอนุกรรมการการสนับสนุน

2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัดเป็นรองประธาน ผู้แทนคณะกรรมการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานกรรมการ และผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัดของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาธารณสุข จังหวัด เร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิ จากองค์กรประชาชนจำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ เป็นอนุกรรมการ ผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

สำหรับกรุงเทพมหานคร ให้คณะอนุกรรมการประกอบด้วยปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธาน ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ ผู้แทนคณะกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานกรรมการ ผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัด ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กรมประชาสัมพันธ์ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชน จำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคนเป็นอนุกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาชุมชน เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 3.1 รับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด
- 3.2 ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน ซึ่งผ่านการประเมินของ คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับชุมชนตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการ กำหนด
- 3.3 สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3.4 ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบ หรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และบรรลุเป้าหมายและ วัตถุประสงค์
- 3.5 ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการของกองทุนในจังหวัด
- 3.6 จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนและส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทราบ
- 3.7 รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้คณะกรรมการทราบตาม ระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

3.8 แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
การสนับสนุน

3.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการสนับสนุนมอบหมาย

3.10 แต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับต่าง ๆ ประกอบด้วยผู้แทนกลุ่มหรือ
องค์กรประชาชน เครือข่ายชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำธรรมชาติในบางส่วนที่มีความรู้หรือมี
ประสบการณ์ด้านการพัฒนากองทุนหรือพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในจำนวนตามความเหมาะสมของ
พื้นที่โดยให้มีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

4. คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับ
อำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขตเป็นประธาน ปลัดเทศบาลหรือปลัดเมือง
พิทยา ปลัดอำเภอฝ่ายปกครองและพัฒนาหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต ผู้ทรงคุณวุฒิ จากองค์กร
ประชาชนและอื่น ๆ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินเก้าคน เป็นอนุกรรมการ พัฒนาการอำเภอ
หรือหัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

4.1 สนับสนุนการเตรียมความพร้อม

4.2 สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.3 สนับสนุนและติดตามการดำเนินกิจกรรมของกองทุน

4.4 ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมาย

5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในแต่ละกองทุนให้มีคณะกรรมการ
กองทุนไม่น้อยกว่า เก้าคน แต่ไม่เกิน สิบห้าคน ซึ่งมาจากการจัดเลือกกันเองในสมาชิก มีอำนาจ
หน้าที่ดังต่อไปนี้

5.1 บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของ
เงินกองทุน เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน

5.2 ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่
ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดและต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

5.3 รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก ทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือปัจเจก
บุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

5.4 ดำรงและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมครัวเรือนและ
วิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ตลอดจนสำรวจและจัดทำข้อมูลดังกล่าว
ของกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

5.5 พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5.6 ทำนิติกรรมสัญญา หรือ ดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน

5.7 จัดหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนดหรือได้ตกลงกัน หรือตามที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอ และจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

5.8 จัดทำบัญชีส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน หรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการการเงินให้แก่กองทุนให้ครบเต็มจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย ในกรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือหรือคำสั่งเป็นที่สุดเนื่องจากคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตาม หรือบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

5.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นอกจากต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 แล้ว กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็ยังคงมีระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้นเองในกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองของตนเอง ซึ่งระเบียบนี้กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมืองต้องเป็นผู้กำหนด และจัดทำขึ้นเอง โดยระเบียบข้อบังคับของกองทุนจะแตกต่างกันไปตามสภาพความต้องการ และความจำเป็นไปของกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ๆ และในการนี้ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ข้อ 21 (2) ได้กำหนดว่า “อำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถออกประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านได้ โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก” และให้มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้ด้วย

1. หมวดที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้กองทุนหมู่บ้านแต่ละกองทุน มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน โดยมีสัดส่วนเป็นชายและหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยการคัดเลือกคณะกรรมการต้องเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน ตามมติที่ประชุมของสมาชิก โดยให้คำนึงถึงหลักศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณีของแต่ละหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล และจัดสรรดอกผล

รายได้ หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน โดยมีวาระในการดำรงตำแหน่ง คราวละ 2 ปี

2. หมวดที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยบุคคลธรรมดา ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น และมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน โดยการรับสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความต้องการ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองเป็นหลัก สมาชิกคนหนึ่งมีเสียงในการออกเสียงลงคะแนนหนึ่งเสียง และมีโอกาสในการรับเลือกให้เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. หมวดที่เกี่ยวข้องกับเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านสามารถขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านต้องจัดทำคำขอกู้ โดยยื่นต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการทำกองทุนหมู่บ้านกำหนด และกำหนดอัตราดอกเบี้ย เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณี และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ย อย่างเปิดเผย และมีการจัดสรรกำไรสุทธิ เมื่อสิ้นปีตามระเบียบหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนหมู่บ้าน และชุมชน โดยให้จัดสรรเป็นเงินสมทบกองทุน เงินประกันความเสี่ยง และเงินอื่นตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

4. หมวดที่เกี่ยวข้องกับการเงินการบัญชี กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีหน้าที่จัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด และจัดทำรายรับ-จ่ายเงินกองทุนหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ รวมทั้งจัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปี รายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และให้คณะกรรมการจัดทำงบการเงินพร้อมทั้งรายละเอียดประกอบตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด และส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการกำหนดภายในระยะเวลา หนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของทุกปี

5. หมวดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและตรวจสอบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้ตามที่เห็นสมควร และให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สรรหาผู้ตรวจสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อที่ประชุมใหญ่สามัญ

ประจำปี เพื่อขอความเห็นชอบในการทำหน้าที่ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้จ่ายเงิน และทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้จ่ายดังกล่าว เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด และให้ทำบันทึกรายงาน ผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พร้อมทั้งจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อสมาชิก และสาธารณชนทราบโดยทั่วกัน

กรณีกองทุนหมู่บ้านใดไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดในระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เนื่องจากสภาพข้อเท็จจริงของชุมชนสุดวิสัยที่จะดำเนินการตามได้ กรณีนี้ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านรายงานปัญหา และเสนอระเบียบวิธีปฏิบัติ เพื่อการแก้ไขปัญหาต่อคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอพิจารณา และนำเสนอคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุญาตเป็นรายกรณีไป (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2551, หน้า 16)

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอคลองใหญ่

ลักษณะที่ตั้ง

อำเภอคลองใหญ่ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดตราด ตั้งอยู่ทางทิศใต้ติดกับอ่าวมณฑลสีมา จังหวัดเกาะกง ประเทศสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย เชื่อมด้วยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ระยะทางห่างจากจังหวัดตราด 74 กิโลเมตร และเส้นทางไปกรุงเทพมหานคร ถนนสายบางนา-ตราด ระยะทาง 389 กิโลเมตร

อาณาเขต

อำเภอคลองใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 50.2 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 31,375 ไร่ มีชายฝั่งทะเลยาว ประมาณ 50 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อดำบลแหลมกลัด อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ทิศใต้ ติดต่อกับอ่าวไทยและน่านน้ำประเทศสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย โดยมีทิวเขาบรรทัดเป็นแนวกันเขตแดน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอ่าวไทย

ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอคลองใหญ่ มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาที่เป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตยตามสันเขาบรรทัด มีระยะทางยาว

ประมาณ 51 กิโลเมตร และทางทะเลประมาณ 50 กิโลเมตร มีที่ราบอยู่เพียงร้อยละ 29 ของพื้นที่ทั้งหมด ที่เหลือเป็นที่ราบเชิงเขาทำการเกษตรไม่ได้ เพราะส่วนใหญ่มีสภาพเป็นหิน

สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคมของทุกปี ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ มีฝนตกชุกยาวนาน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อากาศหนาวเพียงเล็กน้อย

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายนของทุกปี ได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีกำลังอ่อนค่อนข้างแปรปรวน ฝนตกน้อย อากาศร้อนอบอ้าว

อุณหภูมิเฉลี่ย 27 องศาเซลเซียส

การปกครอง

การปกครองแบ่งเขตการปกครองเป็น 3 ตำบล 20 หมู่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ มีจำนวน 4 แห่ง เป็นเทศบาล 2 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 2 แห่ง คือ

1. เทศบาลตำบลหาดเล็ก
2. เทศบาลตำบลคลองใหญ่
3. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่
4. องค์การบริหารส่วนตำบลไม้รุศ

โครงสร้างพื้นฐาน

1. มีถนนทางหลวงหมายเลข 3 AH 123 (สายตราด-คลองใหญ่) เชื่อมระหว่างอำเภอคลองใหญ่กับจังหวัดตราด และเส้นทางเชื่อมกับประเทศสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตยทางด้านตำบลหาดเล็ก มีรถตู้โดยสาร รถสองแถวโดยสาร ไม่มีรถโดยสารประจำทาง การขนส่งสินค้าไปชายแดนสะดวกรวดเร็ว และการขนส่งทางเรือไปประเทศสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตยและประเทศเวียดนาม

2. การติดต่อสื่อสาร มีที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน 1 แห่ง ที่ทำการองค์การโทรศัพท์ จำนวน 1 แห่ง

3. สาธารณูปโภค มีสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวน 1 แห่ง ประปาส่วนภูมิภาค จำนวน 1 แห่ง และประปาหมู่บ้าน จำนวน 13 แห่ง

ประชากร

ประชากรในอำเภอคลองใหญ่ (จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2558)

1. ตำบลคลองใหญ่	มีจำนวน	9 หมู่บ้าน	มีประชากร	6,972 คน
2. ตำบลไม้รูด	มีจำนวน	6 หมู่บ้าน	มีประชากร	2,928 คน
3. ตำบลหาดเล็ก	มีจำนวน	5 หมู่บ้าน	มีประชากร	2,894 คน
รวมประชากรทั้งหมด 12,794 คน				

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณะทำงานการวิจัยประเมินผลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (2545) ศึกษาเรื่อง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชนอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่าจุดแข็งในการมีกองทุนหมู่บ้าน คือ การเพิ่มโอกาสให้คนในชุมชนในการสร้างอาชีพ และคนในชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบคณะกรรมการ นอกจากนี้ การศึกษาดังกล่าวยังได้กล่าวถึงจุดอ่อนไว้ด้วยว่า แท้ที่จริงแล้วข้อวิตกของการบริหารกองทุนก็คือ การนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความไม่พร้อมของบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริหารกองทุนของคณะกรรมการ การจัดทำบัญชี การพิจารณาอนุมัติโครงการ นอกจากนี้ยังมีความวิตกกังวลในเรื่องความโปร่งใสในการดำเนินการด้านอื่น ๆ

สมบูรณ์ หอมเอนก (2546) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในกองทุนหมู่บ้าน ตำบลมวนไผ่ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กลุ่มตัวอย่างคือประชากรที่ศึกษาได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ยืมเงิน ตำบลมวนไผ่ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี รวม 6 หมู่บ้าน จำนวน 280 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยอมรับฟัง ความคิดเห็น ในเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในเรื่องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก พบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนอย่างสม่ำเสมอ เรื่องการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของ คณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการมีการวางแผนในการดำเนินงานอยู่เสมอ สำหรับความพึงพอใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน พบว่าในเรื่องเงินกองทุนหมู่บ้านทำให้คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านนำดอกผลไปจัดสวัสดิการ ภายในหมู่บ้านได้ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพบว่า ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของสมาชิก การได้รับการสนับสนุน

จากหน่วยงานภายนอก การบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความพึงพอใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับไม่เกิน .05

ปิยะ ปิจนนำ (2546) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้กู้เงินต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับความคิดเห็นของผู้กู้เงินต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใน เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับความคิดเห็นของผู้กู้เงิน กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 261 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัย พบว่าสมาชิกกองทุน หมู่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ส่วนมากเป็นเพศชาย อายุ 51-60 ปี ประกอบ อาชีพค้าขายและเป็นเจ้าของกิจการ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีรายได้ ครอบคลุมระหว่าง 10,000-15,000 บาทต่อเดือน เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลา 6-10 ปี และกู้เงินเป็น จำนวน 15,001-20,000 บาท ผู้กู้เงินส่วนมากมีความคิดเห็นว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านใน ระดับสูง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลาง และ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้กู้เงินต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้ ของครอบครัวและจำนวนเงินกู้ ปัจจัยด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกผู้กู้เงิน และปัจจัยด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้สนับสนุนจากบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ชุตินา ตระกูลไทย (2546) ได้ศึกษาถึงผลการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้าน บาท ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านนั้น มีการจัดองค์กรและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน แต่มีปัญหาในเรื่องของขั้นตอนการนำไป ปฏิบัติ ปัญหาเรื่องความรู้ ความเข้าใจในระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของกองทุน รวมถึงคณะกรรมการ ที่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน หรือบริหารจัดการกองทุน และด้านที่เด่นคือการ จัด โครงสร้างองค์กรนั้นมีความชัดเจน

ประสิทธิ์ ผลเรือง (2546) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความต้องการในการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้าน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และพัฒนารูปแบบการ บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ กลุ่มตัวอย่างคือ กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัด ขอนแก่น นครพนม เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภูและอุดรธานี ซึ่งได้มาโดยสุ่มตัวอย่าง แบบชั้นภูมิ จำนวน 370 แห่ง โดยใช้แบบประเมินตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือ ผลการวิจัย

พบว่ากองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่มีสภาพความรุนแรงในระดับปานกลาง ปัญหาที่มีความรุนแรงมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ด้านระบบหมู่บ้าน ด้านสมาชิก ด้านระบบสนับสนุน และด้านองค์กรการบริหาร ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมากที่สุดคือ ระบบองค์กรการบริหารจัดการ รองลงมาได้แก่ ระบบสนับสนุน ระบบหมู่บ้าน และระบบสมาชิก ตามลำดับ ตัวแบบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่สร้างขึ้น และผ่านกระบวนการพัฒนาแล้ว สามารถสังเคราะห์ กลั่นกรอง และคัดสรรไว้ เฉพาะที่สำคัญเพียง 4 ยุทธวิธี คือ 1. การพัฒนาระบบงานกองทุน 2. การพัฒนาองค์กรการบริหารกองทุน 3. การกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านและ 4. การเสริมสร้างบรรยากาศการบริหารกองทุนซึ่งได้เสนอแนะให้นำไปใช้ในกระบวนการพัฒนากองทุนหมู่บ้านผ่านศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน ระบบหมู่บ้านและตำบล โดยเน้นระบบองค์กรการบริหารจัดการเป็นหลัก กล่าวคือ ควรเริ่มต้นและให้น้ำหนักต่อการพัฒนาองค์กรการบริหารกองทุนก่อน สำหรับยุทธวิธีอื่นถือเป็นตัวเสริมให้การพัฒนา องค์กรการบริหารกองทุนให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้นเท่านั้น

วิทยากร เชื้อนแก้ว (2547) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน โดยการทำแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในอำเภอบ้านธิ จำนวน 280 ราย ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมกองทุนหมู่บ้านใน อำเภอบ้านธิ มีปัญหาในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในระดับตำบล พบว่า ตำบลบ้านธิ มีปัญหาในระดับน้อย ส่วนกองทุนหมู่บ้านในตำบลห้วยยาบ มีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อจัดกลุ่มของปัญหาที่เกิดขึ้นพบว่ากองทุนหมู่บ้านของอำเภอบ้านธิ มีปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการในระดับปานกลาง

สุริพร บุญจันทร์ (2548) ศึกษาเรื่อง การจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา: ตำบลคลองเขื่อน กิ่งอำเภอกองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษาการจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน ในเขตตำบลคลองเขื่อน กิ่งอำเภอกองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ในด้านทรัพยากรบุคคล เงินทุน วัสดุ อาคาร สถานที่ และการจัดการ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน ผลการศึกษา พบว่า การจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีระดับการจัดการกองทุนอยู่ในระดับปานกลาง

กรมการพัฒนาชุมชน (2548) ศึกษาเรื่อง ทิศทางการพัฒนาชุมชนไทยในอนาคต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อทิศทางพัฒนาชุมชนไทยในอนาคตในมิติแนวคิดหลักในการพัฒนาชุมชน เป้าหมายการพัฒนาชุมชน กลไกในการพัฒนาชุมชน บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

กับการพัฒนาชุมชน รูปแบบการพัฒนาชุมชน วิธีการพัฒนาชุมชน และคุณลักษณะของนักพัฒนาชุมชนไทยในอนาคต กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนในสาขาวิชาพัฒนาชุมชน หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ภาศการพัฒนา ได้แก่หน่วยงานภาครัฐราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน/ มหาชน ผู้นำกลุ่ม/ องค์กรภาคประชาชน เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย ผู้บริหาร นักวิชาการพัฒนาชุมชน และพัฒนากร รวมทั้งสิ้น 670 คน ผลการวิจัย พบว่า ทิศทางการพัฒนาชุมชนไทยในอนาคต หากเป้าหมายอยู่ที่การทำให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ แนวคิดที่ควรนำมาใช้การพัฒนาชุมชน ได้แก่ แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดการพึ่งตนเอง และแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาต้องเน้นที่ชุมชนและปัญหาของชุมชนเป็นตัวตั้ง โดยใช้การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน การสร้างและพัฒนาผู้นำชุมชน โดยมีองค์กรภาคประชาชนเป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐเป็นกลไกสนับสนุน ซึ่งกลไกดังกล่าวจะต้องแสดงบทบาทในการพัฒนาให้ชัดเจน ได้แก่ องค์กรภาคประชาชนควรมีบทบาทในเรื่องศึกษาวิเคราะห์ วิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา กำหนดเป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนมีพลังความสามารถที่จะดำเนินการพัฒนาชุมชน โดยชุมชนเอง และร่วมกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมให้ชุมชนมีพลังความสามารถที่จะดำเนินการพัฒนาชุมชน ร่วมกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ หน่วยงานภาครัฐควรมีบทบาทในเรื่องส่งเสริมให้ชุมชนมีพลังความสามารถที่ดำเนินการพัฒนา โดยชุมชนเอง สนับสนุนทางวิชาการ และประสานอำนาจการดำเนินงานพัฒนาชุมชนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากทิศทางการพัฒนาดังที่กล่าวมาข้างต้น นักพัฒนาที่จะต้องไปร่วมในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน จะต้องมีความคุณสมบัติสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการทำงานเป็นทีม ในขณะที่เดียวกันจะต้องเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ทุ่่มเท เสียสละ รับผิดชอบใกล้ชิดประชาชน มีมนุษยสัมพันธ์ รับฟังความคิดเห็นและมีความคิดริเริ่ม

กาญจนา จันท (2549) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติของหมู่บ้านแหลมข้อ หมู่ที่ 2 ตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ ในด้านความเป็นผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านการสนองตอบความต้องการของกลุ่ม ด้านการยอมรับของสมาชิก ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการตรวจสอบและติดตามผล โดยมีประชากรกลุ่มตัวอย่าง 172 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายกองทุน

หมู่บ้านไปปฏิบัติของหมู่บ้านแหลมซ้อ ด้านความเป็นผู้นำมีผลต่อความสำเร็จมาก คือ คณะกรรมการมีความเสียสละในการทำงาน ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก คือ การมีส่วนร่วมในการเลือกสรรคณะกรรมการก่อนการจัดตั้งกองทุน ด้านการตอบสนองความต้องการของกลุ่ม คือ ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านมีความสอดคล้องกับความเป็นอยู่ของประชาชน ด้านการยอมรับของสมาชิก คือ การจัดตั้งกองทุน คือ การจัดตั้งกองทุน สมาชิกมีความเต็มใจในการเป็นสมาชิกของกองทุน ด้านการอำนวยความสะดวก คือ มีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบขั้นตอนในการกู้ยืมเงินกองทุน ระเบียบข้อบังคับ และด้านการตรวจสอบและติดตามผล คือ มีการเปิดรับสมาชิกอย่างเปิดเผยในการก่อตั้งกองทุน และด้านความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุน มีความสำเร็จโดยรวมมาก โดยมีความสำเร็จอันดับแรกคือ กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้สมาชิกได้อย่างทั่วถึง

วีระพงษ์ เอ่งฉ้วน (2553) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านสมิหลัง ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และปัญหาอุปสรรค ของกองทุนหมู่บ้านสมิหลัง ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จำนวน 13 คน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกองทุนเป็นอย่างดี การบริหารจัดการกองทุน มีการวางแผน เพื่อให้กองทุนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ มีการจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การมอบหมายงานที่เหมาะสม จุดเด่นของการบริหารจัดการกองทุน คือ คณะกรรมการกองทุนมีความซื่อสัตย์ เสียสละ โปร่งใสในการทำงาน สมาชิกมีความเชื่อมั่น ปัญหาและอุปสรรค ด้านการดำเนินงาน สมาชิกไม่ค่อยเข้าร่วมประชุม ขาดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การรับรู้ข่าวสาร ปัญหาด้านงบประมาณ มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อจำนวนสมาชิกที่ขอกู้ มีข้อเสนอแนะคือ คนในชุมชน ต้องมีความตระหนักและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่มีต่อการดำเนินงานตาม โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรในเขตอำเภอคลองใหญ่ จำนวน 20 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 12,794 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่อยู่ในเขตอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จำนวน 388 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ความคลาดเคลื่อน 5% แทนค่าตามสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

$$n = \text{ขนาดตัวอย่าง}$$

$$N = \text{ประชากร 12,794 คน}$$

$$e = \text{ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม กำหนดให้คลาดเคลื่อนได้ 5\%}$$

$$n = \frac{12,794}{1 + (12,794 \times 0.05^2)}$$

$$n = \frac{12,794}{1 + 31.99}$$

$$n = 387.8145 (\sim 388 \text{ คน})$$

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการสุ่มตัวอย่างที่คำนึงถึงความน่าจะเป็น โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ซึ่งใช้วิธีการจับสลากรายชื่อขึ้นมาตามจำนวนประชากรในแต่ละชุมชน

โดยการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้นแบบเป็นสัดส่วน เป็นการเก็บกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม โดยกำหนดสัดส่วนให้แต่ละกลุ่ม โดยเทียบกับจำนวนประชากร โดยใช้สูตร

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนขนาดตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 1 ตารางคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	สูตรคำนวณ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ตำบลหาดเล็ก				
1	บ้านคลองมะขาม	891	$\frac{891 \times 388}{12,794} = 27.0$	27
2	บ้านโคกทราย	304	$\frac{304 \times 388}{12,794} = 9.2$	9
3	บ้านคลองหิน	409	$\frac{409 \times 388}{12,794} = 12.4$	12
4	บ้านหาดเล็ก	203	$\frac{203 \times 388}{12,794} = 6.2$	6
5	บ้านคลองสน	1,087	$\frac{1,087 \times 388}{12,794} = 32.9$	33
ตำบลไม้รูด				
6	บ้านไม้รูด	533	$\frac{533 \times 388}{12,794} = 16.2$	16
7	บ้านหนองม่วง	336	$\frac{336 \times 388}{12,794} = 10.2$	10
8	บ้านห้วยโสม	711	$\frac{711 \times 388}{12,794} = 21.6$	22
9	บ้านคลองมะนาว	346	$\frac{346 \times 388}{12,794} = 10.5$	11

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	สูตรคำนวณ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
10	บ้านห้วยบอน	424	$\frac{424 \times 388}{12,794} = 12.9$	13
11	บ้านร่วมสุข	578	$\frac{578 \times 388}{12,794} = 17.5$	18
ตำบลคลองใหญ่				
12	บ้านเจ๊กลัก	545	$\frac{545 \times 388}{12,794} = 16.5$	17
13	บ้านคลองใหญ่	1,797	$\frac{1,797 \times 388}{12,794} = 54.4$	54
14	บ้านคลองจาก	860	$\frac{860 \times 388}{12,794} = 26.1$	26
15	บ้านคลองสะบ้ายี่	68	$\frac{68 \times 388}{12,794} = 2.1$	2
16	บ้านตาหนึก	604	$\frac{604 \times 388}{12,794} = 18.3$	18
17	บ้านบางอิน	454	$\frac{454 \times 388}{12,794} = 13.8$	14
18	บ้านสวนมะพร้าว	699	$\frac{699 \times 388}{12,794} = 21.2$	21
19	บ้านคลองจาก	1,088	$\frac{1,088 \times 388}{12,794} = 32.9$	33
20	บ้านร่มเย็น	857	$\frac{857 \times 388}{12,794} = 25.9$	26
รวม				388

หลังจากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการใช้วิธีจับสลากในแต่ละกลุ่มตามจำนวนที่คำนวณได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้ตามรายการ (Check lists) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบสอบถามที่แสดงความคิดเห็นตามระดับความคิดเห็นมี 4 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนตามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating scale) โดยมีรายละเอียด คำถามทั้งสิ้น 15 ข้อ โดยมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	4 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราดที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราดที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย

3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต อาจารย์ประจำวิทยาลัยการ
บริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2 อาจารย์พรเทพ นามกร อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัย
บูรพา

3.3 นางปรียานุช สุพิมพานนท์ พัฒนาการอำเภอคลองใหญ่ สำนักงานพัฒนาชุมชน
อำเภอคลองใหญ่

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่า Reliability ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.947

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจศูนย์จันทบุรี ถึงนายอำเภอคลองใหญ่
เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด
2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนในเขตอำเภอคลองใหญ่ ในการนำแบบสอบถาม
ไปชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้โดยตรงด้วย
ตนเอง พร้อมทั้งแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบอิสระ
3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 388 ชุด โดยมี
แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 388 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน โดยใช้วิธีการ
ประมวลผลค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบ
วัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ
รายได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราดที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ Scheffe

4. วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขโดยสถิติความถี่และร้อยละ

เกณฑ์การแปลผล

นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยมีเกณฑ์ในการแปลความ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตรการหาอันตรภาคชั้น} &= \frac{(\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\ &= \frac{(4-1)}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลความ

ค่าเฉลี่ย	3.26-4.00 หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.25 หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	1.76-2.50 หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.75 หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จำนวน 388 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	178	45.88
หญิง	210	54.12
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	6	1.56
20-30 ปี	45	11.60
31-40 ปี	103	26.55
41-50 ปี	159	40.98
51 ขึ้นไป	75	19.33

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 6	246	63.40
มัธยมศึกษาปีที่ 3	81	20.88
มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช.	51	13.14
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)	3	0.77
ปริญญาตรีขึ้นไป	7	1.80
4. อาชีพ		
รับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ	2	0.52
เกษตรกรกรรม	3	0.77
ค้าขาย หรือธุรกิจส่วนตัว	119	30.67
รับจ้าง	178	45.88
อื่น ๆ	86	22.16
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 2,000 บาท	2	0.52
2,001-5,000 บาท	49	12.63
5,001-10,000 บาท	140	36.08
10,001-15,000 บาท	70	18.04
15,001-20,000 บาท	95	24.48
20,001-25,000 บาท	15	3.87
สูงกว่า 25,000 บาท	17	4.38
รวม	388	100.00

จากตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.12 และเพศชาย ร้อยละ 45.88 มีอายุ ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 40.98 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 26.55, อายุ 51 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 19.33, อายุ ระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 11.60 และอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 1.55 ตามลำดับ มีการศึกษา ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 63.40 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 20.88, ระดับ

มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช. ร้อยละ 13.14, ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 1.80 และระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า (ปวส.) ร้อยละ 0.77 ตามลำดับ มีอาชีพ รับจ้าง ร้อยละ 45.88 รองลงมา อาชีพ ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 30.67, อาชีพ อื่น ๆ คือ ประมง, แม่บ้าน, ข้าราชการบำนาญ ร้อยละ 22.16, อาชีพ เกษตรกรรม ร้อยละ 0.77 และอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 0.52 ตามลำดับ มีรายได้ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 36.08 รองลงมาคือ รายได้ 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 24.48, รายได้ 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 18.04, รายได้ 2,001-5,000 บาท ร้อยละ 12.63, รายได้ สูงกว่า 25,000 บาท ร้อยละ 4.38, รายได้ 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 3.87 และ ต่ำกว่า 2,000 บาท ร้อยละ 0.52 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคณะกรรมการกองทุน 2) ด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน และ 3) ด้านทำบัญชีและการตรวจสอบ

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาพรวมจำแนกตามด้าน

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม	\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
ด้านคณะกรรมการกองทุน	3.06	.53	มาก	2
ด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน	2.93	.43	มาก	3
ด้านทำบัญชีและการตรวจสอบ	3.08	.54	มาก	1
รวม	3.02	.50	มาก	-

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.02$, $SD = .50$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้านทำบัญชีและการตรวจสอบ ในระดับเห็นด้วยกับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.08$, $SD = .54$) รองลงมาคือ ด้านคณะกรรมการกองทุน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.06$, $SD = .53$) และด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.93$, $SD = .43$)

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านคณะกรรมการกองทุน

ด้านคณะกรรมการ กองทุน	ระดับความคิดเห็น				\bar{X}	SD	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. คณะกรรมการ มีความเสถียรใน การทำงาน	99 (25.52)	266 (68.56)	21 (5.41)	2 (0.52)	3.19	.54	มาก	1
2. การดำเนินงาน ของคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านมี ความเที่ยงธรรมใน การพิจารณาให้ เงินกู้แก่สมาชิก	82 (21.13)	269 (69.33)	33 (8.51)	4 (1.03)	3.11	.57	มาก	3
3. การปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านมี ความโปร่งใสและ เป็นธรรม	97 (25.00)	258 (66.49)	23 (5.93)	10 (2.58)	3.14	.63	มาก	2
4. คณะกรรมการมี ความรู้เกี่ยวกับ ระเบียบ กฎเกณฑ์ ของโครงการ กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	84 (21.65)	194 (50.00)	106 (27.32)	4 (1.03)	2.92	.73	มาก	5
5. มีการยอมรับฟัง ปัญหาและ ข้อเสนอแนะ	80 (20.62)	210 (54.12)	91 (23.45)	7 (1.80)	2.94	.71	มาก	4
รวม					3.06	.53	มาก	

จากตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านคณะกรรมการกองทุน พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยกับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.06$, $SD = .53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยเรื่องคณะกรรมการมีความเสียสละในการทำงาน เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.19$, $SD = .54$) รองลงมาคือ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความโปร่งใสและเป็นธรรม สามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.14$, $SD = .63$) และลำดับสุดท้าย คือ คณะกรรมการมีความรู้เกี่ยวกับ ระเบียบ กฎเกณฑ์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.92$, $SD = .73$)

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน

ด้านการกู้ยืม	ระดับความคิดเห็น				\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
6. เงินกู้จากนโยบายกองทุนหมู่บ้านทำให้สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการประกอบอาชีพของสมาชิกดีขึ้น	81 (20.88)	260 (67.01)	40 (10.31)	7 (1.80)	3.07	.62	มาก	1
7. การกู้ยืมเงินจากกองทุนสามารถลดการกู้ยืมนอกระบบได้	86 (22.16)	239 (61.60)	48 (12.37)	15 (3.87)	3.02	.71	มาก	4

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านการกู้ยืม	ระดับความคิดเห็น				\bar{X}	SD	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
8. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านฯ มีการ ผิคนัดชำระเงินกู้	53 (13.66)	165 (42.53)	109 (28.09)	61 (15.72)	2.46	.92	มาก	6
9. มีการจัดสรร เงินกองทุนอย่าง เหมาะสม	76 (19.59)	208 (53.61)	93 (23.97)	11 (2.84)	2.90	.74	มาก	5
10. มีการชี้แจง การจัดสรร เงินกองทุนให้ สมาชิกทราบอย่าง สม่ำเสมอ	74 (19.07)	264 (68.04)	42 (10.82)	8 (2.06)	3.04	.62	มาก	3
11. มีการติดตาม การนำเงินไปใช้ ของสมาชิก	81 (20.88)	262 (67.53)	36 (9.28)	9 (2.32)	3.07	.63	มาก	2
รวม					2.93	.43	มาก	

จากตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.94$, $SD = .52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยเรื่องเงินกู้จากนโยบายกองทุนหมู่บ้านทำให้สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการประกอบอาชีพของสมาชิกดีขึ้น เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.07$, $SD = .62$) รองลงมาคือ การติดตามการนำเงินไปใช้ของสมาชิก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.07$, $SD = .63$) และลำดับสุดท้าย คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านฯ มีการผิคนัดชำระเงินกู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.46$, $SD = .92$)

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบ
แบบสอบถามต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
ด้านการทำบัญชีและการตรวจสอบ

ด้านการทำบัญชี และการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				\bar{X}	SD	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
12. มีกระบวนการ จัดทำบัญชี เป็นไป อย่างเปิดเผย สามารถตรวจสอบ ได้	86 (22.16)	267 (68.81)	29 (7.47)	6 (1.55)	3.12	.59	มาก	1
13. มีการจัดทำ รายรับ-รายจ่าย เงินกองทุน หมู่บ้านอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง และแจ้งให้สมาชิก ทราบอย่าง สม่ำเสมอ	83 (21.39)	258 (66.49)	39 (10.05)	8 (2.06)	3.07	.63	มาก	3
14. มีการ ตรวจสอบการใช้ จ่ายเงินกู้ของ สมาชิก	68 (17.53)	272 (70.10)	43 (11.08)	5 (1.29)	3.04	.58	มาก	4
15. สมาชิก สามารถตรวจสอบ ความถูกต้องของ บัญชีได้เสมอ	77 (19.85)	270 (69.59)	34 (8.76)	7 (1.80)	3.07	.60	มาก	2
รวม					3.08	.54	มาก	

จากตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านการทำบัญชี และการตรวจสอบ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.07$, $SD = .54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยเรื่องมีกระบวนการจัดทำบัญชี เป็นไปอย่างเปิดเผย สามารถตรวจสอบได้ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.12$, $SD = .59$) รองลงมาคือ สมาชิกสามารถตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีได้เสมอ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.07$, $SD = .60$) และลำดับสุดท้าย คือ มีการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ของสมาชิก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.04$, $SD = .58$)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบเพศที่ต่างกันกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพศ	จำนวน	\bar{X}	SD	t	Sig.
ชาย	178	3.05	.43	1.088	.277
หญิง	210	3.00	.50		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 7 การเปรียบเทียบเพศกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .396 แสดงว่าประชาชนเพศชาย และประชาชนเพศหญิง มีความเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
ดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามอายุที่ต่างกัน

อายุ	\bar{X}	SD
ต่ำกว่า 20 ปี	2.93	.41
20-30 ปี	2.91	.32
31-40 ปี	3.07	.46
41-50 ปี	3.03	.54
51 ปีขึ้นไป	3.01	.37

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อ
การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ที่มีความคิดเห็นมากที่สุด
ช่วงอายุ 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.07$, $SD = .46$) รองลงมา คือช่วงอายุ 51 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = 3.01$, $SD = .37$), ช่วงอายุ 41-50 ปี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.03$, $SD = .54$), ช่วงอายุ 20-30 ปี
มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.91$, $SD = .32$) และ ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.93$, $SD = .41$)
ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของ
ประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับช่วงอายุที่ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	.883	.22	1.01	.40
ภายในกลุ่ม	383	83.32	.22		
รวม	387	84.20			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ
ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับช่วงอายุต่าง ๆ พบว่า
ประชาชนในช่วงอายุที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใน
ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
ดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา	\bar{X}	SD
ประถมศึกษาปีที่ 6	3.02	.47
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3.09	.39
มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช.	2.98	.56
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)	2.84	.14
ปริญญาตรีขึ้นไป	2.69	.52

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อ
การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีความคิดเห็นมาก
ที่สุด มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.09$, $SD = .39$) รองลงมา คือมีการศึกษา
ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.02$, $SD = .47$), การศึกษาระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช.
มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.98$, $SD = .56$), การศึกษาระดับ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) มีค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = 2.84$, $SD = .14$) และ การศึกษาระดับ ปริญญาตรีขึ้นไป ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.69$, $SD = .52$)
ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของ
ประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับการศึกษาที่ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	1.32	.33	1.53	.19
ภายในกลุ่ม	383	82.88	.22		
รวม	387	84.20			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ
ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับการศึกษา พบว่า

ประชาชนในระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน

อาชีพ	\bar{X}	SD
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	2.79	.12
เกษตรกรกรรม	2.32	.56
ค้าขาย หรือธุรกิจส่วนตัว	3.02	.49
รับจ้าง	3.03	.39
อื่น ๆ (ประมง, แม่บ้าน, ข้าราชการบำนาญ)	3.03	.57

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ที่มีความคิดเห็นมากที่สุดมีรับจ้าง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.03$, $SD = .39$) รองลงมา คืออาชีพอื่น ๆ คือ ประมง, แม่บ้าน, ข้าราชการบำนาญ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.03$, $SD = .57$) อาชีพค้าขาย หรือธุรกิจส่วนตัว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.02$, $SD = .49$), อาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.79$, $SD = .12$) และ อาชีพเกษตรกรมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.32$, $SD = .56$) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับอาชีพที่ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	1.60	.40	1.85	.12
ภายในกลุ่ม	383	82.61	.22		
รวม	387	84.20			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับอาชีพ พบว่า ประชาชนในอาชีพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามรายได้ที่แตกต่างกัน

รายได้	\bar{X}	SD
ต่ำกว่า 2,000 บาท	3.47	.75
2,001-5,000 บาท	2.89	.45
5,001-10,000 บาท	3.00	.47
10,001-15,000 บาท	3.12	.44
15,001-20,000 บาท	2.98	.47
20,001-25,000 บาท	3.33	.41
สูงกว่า 25,000 บาท	3.13	.44

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามรายได้ พบว่า ผู้ที่มีความคิดเห็นมากที่สุด มีรายได้ ต่ำกว่า 2,000 บาท มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.47$, $SD = .75$) รองลงมา คือรายได้ 20,001-25,000 บาท มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.33$, $SD = .41$) รายได้ สูงกว่า 25,000 บาท มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.13$, $SD = .44$) รายได้ 10,001-15,000 บาท มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.12$, $SD = .44$) รายได้ 5,001-10,000 บาท มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.00$, $SD = .47$) รายได้ 15,001-20,000 บาท มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.98$, $SD = .47$) และรายได้ 2,001-5,000 บาท ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.89$, $SD = .45$) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับรายได้ที่ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6	3.76	.63	2.97	.01
ภายในกลุ่ม	381	80.44	.21		
รวม	387	84.20			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาพรวมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ต่อ ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตามรายได้

รายได้	\bar{X}	ต่ำกว่า	2,001-	5,001-	10,001-	15,001-	20,001-	สูงกว่า
		2,000	5,000	10,000	15,000	20,000	25,000	25,000
	\bar{X}	3.47	2.89	3.00	3.12	2.98	3.33	3.13
ต่ำกว่า 2,000	3.47	-	0.58	0.48	0.36	0.50	0.15	0.34
2,001- 5,000	2.89		-	-0.10	-0.23	-0.09	-0.44	-0.24
5,001- 10,000	3.00			-	-0.12	0.02	-0.33	-0.13
10,001- 15,000	3.12				-	0.14	-0.21	-0.10

ตารางที่ 16 (ต่อ)

รายได้	\bar{X}	ต่ำกว่า	2,001-	5,001-	10,001-	15,001-	20,001-	สูงกว่า
		2,000	5,000	10,000	15,000	20,000	25,000	25,000
		3.47	2.89	3.00	3.12	2.98	3.33	3.13
15,001- 20,000	2.98					-	-0.35	-0.15
20,001- 25,000	3.33						-	0.20
สูงกว่า 25,000	3.13							-

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 16 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า ไม่พบความแตกต่างรายคู่ เนื่องจากการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบแบบ Scheffe มีความละเอียดน้อย

ตารางที่ 17 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ใน 3 ด้าน คือ ด้านคณะกรรมการกองทุน ด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน และด้านการจัดทำบัญชีและการตรวจสอบ จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ ที่กลุ่มตัวอย่าง 388 คน จากการคำนวณโดยสูตร ของ ทาโร่ ยามาเน่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพรับจ้าง และรายได้ต่อเดือน อยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้ ด้านการทำบัญชีและการตรวจสอบ ด้านคณะกรรมการกองทุน และด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของความคิดเห็นพบว่า

1. ด้านคณะกรรมการกองทุน ประชาชนมีความเห็นด้วยมาก เรื่องคณะกรรมการมีความเสียสละในการทำงานมากที่สุด เรื่องการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความโปร่งใส และเป็นธรรม สามารถตรวจสอบได้ เรื่องการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน

หมู่บ้านมีความเที่ยงธรรมในการพิจารณาให้กู้ เรื่องมีการยอมรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะ และเรื่องคณะกรรมการมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ กฎเกณฑ์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระดับที่มาก เรียงตามลำดับ

2. ด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน ประชาชนมีความเห็นด้วยมาก เรื่องเงินกู้จากนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการประกอบอาชีพของสมาชิกดีขึ้นมากที่สุด เรื่องมีการติดตามกานำเงินไปใช้ของสมาชิก เรื่องมีการชี้แจงการจัดสรรเงินกองทุนให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอ เรื่องการกู้ยืมเงินจากกองทุน สามารถลดการกู้ยืมนอกระบบได้ เรื่องมีการจัดสรรเงินกองทุนอย่างเหมาะสม และ เรื่องสมาชิกกองทุนหมู่บ้านฯ มีการผิคนัดชำระเงินกู้ อยู่ในระดับที่มาก เรียงตามลำดับ

3. ด้านการทำบัญชีและตรวจสอบ ประชาชนมีความเห็นด้วยมาก เรื่องมีกระบวนการจัดทำบัญชี เป็นไปอย่างเปิดเผย สามารถตรวจสอบได้มากที่สุด เรื่องสมาชิกสามารถตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีได้เสมอ เรื่องมีการจัดทำรายรับ-รายจ่ายเงินกองทุนหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอ และมีการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ของสมาชิก อยู่ในระดับที่มาก เรียงตามลำดับ

นอกจากนั้น ยังมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สมาชิกส่วนใหญ่สมัครกองทุนหมู่บ้านเพื่อกู้เงิน ขาดการออมเงินของตนเอง และขาดความร่วมมือ ไม่มีวินัยในการชำระหนี้ โดยมีแนวทางการแก้ไขปัญหา คือให้คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกัน ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านรู้จักใช้เงินจากแหล่งกองทุนหมู่บ้านให้เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพมากที่สุด

2. สมาชิกไม่มีใครอยากเป็นคณะกรรมการกองทุนฯ เพราะต้องรับผิดชอบสูง

3. กฎเกณฑ์บางอย่างเคร่งครัดไป ควรมีการปรับเงินกู้ให้ลูกค้าที่ดีเพิ่มขึ้น ลูกค้าที่เป็นหนี้เสีย ควรจะปรับเป็นลูกค้าดี ได้ การทำเกณฑ์ใหม่สำหรับลูกค้าที่ค้างชำระและยังอยู่ในหมู่บ้านให้มีการรับรู้มากขึ้น

4. ปัญหาอยู่ที่ตัวประธานกองทุนฯ เพราะ โน้มเอียงในการตัดสินใจ ไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของกองทุน ซึ่งบางครั้งการกู้เงินของสมาชิกบางรายผิดระเบียบ ประธานก็ยังอนุมัติให้ แต่สมาชิกคนอื่นไม่สามารถทำได้

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราดไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนในต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ สมบูรณ์ หอมอนเก (2546) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในกองทุนหมู่บ้าน ตำบลมวนไผ่ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับที่มาก โดยความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการทำบัญชีและการตรวจสอบอยู่ในระดับมาก ซึ่งการจัดทำบัญชีและการตรวจสอบเป็นระเบียบที่กองทุนหมู่บ้านฯ ทุกกองทุนต้องปฏิบัติตามแบบและแนวทางที่กำหนด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้

1.1 ด้านคณะกรรมการกองทุน พบว่าประชาชนมีความเห็นด้วยในเรื่องคณะกรรมการมีความเสียสละในการทำงานในระดับที่มาก มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์ เอ่งฉ้วน (2553) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านสมิหลัง ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและปัญหาอุปสรรค ของกองทุนหมู่บ้านสมิหลัง พบว่า คณะกรรมการมีความซื่อสัตย์ เสียสละโปร่งใสในการทำงาน และสอดคล้องกับการศึกษาของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2548) ศึกษาเรื่อง ทิศทางการพัฒนาชุมชนไทยในอนาคต พบว่า คณะกรรมการต้องมีคุณสมบัติที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต ทุ่มเท เสียสละ รับผิดชอบ ซึ่งประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ เห็นว่า คณะกรรมการมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ทำงานเพื่อชุมชน คำนึงถึงผลประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก ทำให้มีความคิดเห็นในเรื่องคณะกรรมการมีความเสียสละในการทำงานอยู่ในระดับที่มาก

1.2 ด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน พบว่าเรื่องเงินกู้จากนโยบายกองทุนหมู่บ้านทำให้สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการประกอบอาชีพของสมาชิกดีขึ้น มีความเห็นด้วยมากที่สุด สอดคล้องกับ การศึกษาของคณะทำงานการวิจัยประเมินผลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร (2545) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองอำเภอคำชะอี พบว่าเงินกองทุนหมู่บ้านเป็นการเพิ่มโอกาสให้คนในชุมชนในการสร้างอาชีพ ซึ่งประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ ใช้เงินจากการกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการ

ขยายโอกาสทางอาชีพ นำไปเพิ่มทุนในอาชีพ และนำไปสร้างอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวให้เพื่อขึ้นหมู่บ้านฯ มีการผิคนัดชำระเงินกู้ มีความคิดเห็นในระดับที่มาก

1.3 ด้านการทำบัญชีและการตรวจสอบ พบว่าเรื่องการมีกระบวนการจัดทำบัญชี เป็นไปอย่างเปิดเผย สามารถตรวจสอบได้ มีความเห็นด้วยในระดับที่มาก ซึ่งการจัดทำบัญชีและการตรวจสอบเป็นระเบียบที่กองทุนหมู่บ้าน ฯ ทุกกองทุนต้องปฏิบัติตามแบบและแนวทางที่กำหนด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ประชาชนที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกสามารถตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีได้ ทำให้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ อภิปรายผลได้ว่า ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระดับที่มาก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ประชาชน เพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เพราะสามารถนำเงินจากกองทุนหมู่บ้านไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้ ไม่ว่าจะเพศชาย หรือเพศหญิงสามารถใช้ประโยชน์ได้ไม่แตกต่างกัน

2.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เพราะกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้โอกาสสำหรับประชาชนที่ต้องการสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงอายุไหน สามารถใช้ประโยชน์ได้จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ทุกระดับอายุ

2.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เพราะประชาชนในระดับการศึกษาที่ต่างกันในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ ต่างก็มีความคิดเห็นที่ดีต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เพราะเห็นว่าสามารถสร้างอาชีพ และรายได้ให้กับครัวเรือนได้

2.4 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เพราะประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนหมู่บ้านในอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ในทุก ๆ อาชีพสามารถนำไปสร้างโอกาส และสร้างประโยชน์ให้กับอาชีพของตนเองได้

2.5 ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เพราะ ประชาชน

ในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ที่มีรายได้แตกต่างกัน สามารถใช้ประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้เท่า ๆ กัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่องความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด อยู่ในระดับที่เห็นด้วยมาก ในส่วนที่ผู้ศึกษาเห็นว่าน่าจะทำให้ความสนใจในการศึกษาต่อ ควรศึกษาในด้านของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้เป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติไปสู่การเป็นสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การประเมิน ติดตามความคืบหน้า การดำเนินงานตามแนวปฏิบัติของระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ปัญหา อุปสรรค เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและดำเนินการในขั้นต่อไป
2. พัฒนาระบบ ให้ง่ายต่อการปฏิบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจ และใช้ประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
3. พัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาเป็นสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนที่มีประสิทธิภาพของชุมชนได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. มีการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทุกระยะ เพื่อนำมาพัฒนากองทุน
2. นำผลการวิจัยครั้งนี้ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาปรับปรุง ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ง่ายต่อการปฏิบัติ
3. พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุน เพื่อให้เป็นกองทุนที่มีประสิทธิภาพ และประชาสัมพันธ์ข้อมูล เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกองทุน มีความเข้าใจ และใช้ประโยชน์จากกองทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ซึ่งในอนาคตควรมีการศึกษาที่ต่อเนื่อง คือ ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้กองทุนประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุง กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนากองทุน ให้กองทุนมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2541 ก). *การช่วยเหลือประชาชนในภาวะเศรษฐกิจถดถอย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- กรมการปกครอง. (2541 ข). *เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง: แนวคิดและยุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2544). *สรุปปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน*. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2547). *เอกสารแนวคิด แนวทาง และกรณีตัวอย่างการดำเนินงานศูนย์ประสานงานเครือข่ายองค์กรชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2548). *ทิศทางพัฒนาชนบทไทยในอนาคต*. กรุงเทพฯ: บริษัท บีทีเอส เพลส.
- กฤตภาส อิศราพานิช. (2549). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดต่อการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณี: จังหวัดสระบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กฤษดา เจริญสุข. (2555). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กาญจนา จันทร์. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติของหมู่บ้านแหลมขี้ หมู่ 2 ตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณะทำงานการวิจัยประเมินผลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. (2545). *โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร*. ยโสธร: คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.
- จิตติชัย ดอกไม้. (2549). *การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML): ศึกษากรณีอำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. (2540). *เทคนิคการบริหารโครงการ PERT & CPM ในเทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย รมิตานนท์. (2558). *กระบวนการมีส่วนร่วม*. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.bannongjik.com/cddforums/index.php?topic=230.0>.
- ชุติมา ตระกูลไทย. (2546). *ศึกษาผลการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน บ้านท่าน้ำ หมู่ 3 ตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). *หลักการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- นิตยา ไชยสาร. (2554). *ความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะไร่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตา ชูโต. (2544). *ระบบการติดตามผลของโครงการพัฒนา เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเรือน แยมกลีบ. (2546). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษากรณีจังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประสิทธิ์ ผลเรือง. (2546). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีดี ช่วงโชติ. (2544). *การแปลงนโยบายการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- ปิยะ ปิจนนำ. (2546). *ความคิดเห็นของผู้กู้เงินต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช. (2541). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- พิชัย คุ่มหรั่ง. (2541). *ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณที่มีต่อระบบงบประมาณแบบแผนงาน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิภพ กิตติกาศ. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันมหาพล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่*. ค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมสังคัมวิทยาอังกฤษ-ไทย*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.
- วัชร เขาว์สุโข. (2552). *ความรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิทยากร เขื่อนแก้ว. (2547). *การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิศาล ศรีมหาวโร. (2543). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วีระพงษ์ เอ่งฉ้วน. (2553). *การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านสมิหลัง ตำบลแหลมหลักอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริพร พงษ์ศรีโรจน์. (2543). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, กิ่งพร ทองใบ, สมชาย หิรัญกิตติ, สุพาดา สิริกุดตา และนุชนาฎ งามสมภพ. (2541). *นโยบายธุรกิจและการบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ธีระการพิมพ์และไซเท็กซ์.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2539). *ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- สถาบันพระปกเกล้า (2544). *ตัวชี้วัดธรรมภิบาล*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมบูรณ์ หอมอนเณก. (2546). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลบ้านไผ่ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สมยศ อักษร. (2546). *ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สำนักงานประมาณต่อระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2551). *กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง*. เข้าถึงได้จาก http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program1-4.jsp?t_ser=9526
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, ม.ป.ป., *คลินิกกองทุนหมู่บ้าน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.villagefund.or.th/index.aspx>
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544 ก). *คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544 ข). *รวมพลังประชารัฐ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544 ค). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2551). *ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สุขกิจ สารปรับ. (2549). *การมีส่วนร่วมของกำลังพลในการป้องกันปัญหาเสพติดในหน่วย: กรณีศึกษาการรักษาความปลอดภัย กรมสรรพาวุธทหารเรือ*. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนิดา เจริญ. (2554). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักปลัดเทศบาลตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการงานท้องถิ่น, วิทยาลัยการรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพจน์ บุญวิเศษ. (2550). *การวางแผนและบริหารโครงการ*. กรุงเทพฯ: เซเว่น พรินติ้งกรุ๊ป.
- สุพัตรา สุภาพ. (2545). *สังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช

- สุภาพร วงษ์จำปี. (2557). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลคลองพุด อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุริพร บุญจันทร์. (2548). *การจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา: ตำบลคลองเขื่อน กิ่งอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). *การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการและการเลือกโครงการ ไปปฏิบัติในเทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อคิน รพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อดิสรณ์ ชัดสีใส. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรทัย ก๊กผล. (2548). *หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน: คู่มือการมีส่วนร่วมสำหรับประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อาภรณ์ วัชร. (2546). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทัย เลหาวิเชียร. (2540). *รัฐประศาสนศาสตร์ ลักษณะวิชาและมิติต่าง ๆ*. กรุงเทพฯ: ที พี เอ็น เพรส.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด
ที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาและเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอนาคต โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จึงขอความร่วมมือในการกรอกข้อมูลตามที่เป็นจริง และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของท่าน โปรดเขียนเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงและโปรดตอบคำถามทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการประมวลผล

1. เพศ

- 1.) ชาย 2.) หญิง

2. อายุ

- 1.) ต่ำกว่า 20 ปี 2.) 20-30 ปี
 3.) 31-40 ปี 4.) 41-50 ปี
 5.) 51 ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- 1.) ประถมศึกษาปีที่ 6 2.) มัธยมศึกษาปีที่ 3
 3.) มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช. 4.) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)
 5.) ปริญญาตรีขึ้นไป

4. อาชีพ

- 1.) รับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ 2.) เกษตรกรรม
 3.) ค้าขาย หรือธุรกิจส่วนตัว 4.) รับจ้าง
 5.) อื่น ๆ ระบุ.....

5. รายได้ต่อเดือน

- 1.) ต่ำกว่า 2,000 บาท 2.) 2,001-5,000บาท
- 3.) 5,001-10,000 บาท 4.) 10,001-15,000 บาท
- 5.) 15,001-20,000 บาท 6.) 20,001-25,000 บาท
- 7.) สูงกว่า 25,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราดที่มีต่อการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและโปรดตอบคำถามทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการประมวลผล

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านคณะกรรมการกองทุน				
1. คณะกรรมการมีความเสถียรในการทำงาน				
2. การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความเที่ยงธรรมในการพิจารณาให้เงินกู้แก่สมาชิก				
3. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความโปร่งใสและเป็นธรรม สามารถตรวจสอบได้				
4. คณะกรรมการมีความรู้เกี่ยวกับ ระเบียบ กฎเกณฑ์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง				
5. มีการยอมรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะ				
ด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน				
6. เงินกู้จากนโยบายกองทุนหมู่บ้านทำให้สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการประกอบอาชีพของสมาชิกดีขึ้น				
7. การกู้ยืมเงินจากกองทุน สามารถลดการกู้ยืมจากระบบได้				
8. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านฯ มีการผิคนัดชำระเงินกู้				

ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....